

Basta de violencia!

Sportbeleving, voetbalgeweld en preventiestrategieën in Buenos Aires

Milou Beens &
Noortje Labrujere

Basta de violencia!

Basta de violencia: stop het geweld.

Foto voorpagina: supporters van River Plate juichen hun club toe in een wedstrijd tegen Boca Juniors in de halve finale van de Copa Sudamericana. MailOnline, Published by Associated Newspapers Ltd op 28 November 2014.

Basta de violencia!

Basta de violencia!

Sportbeleving, voetbalgeweld en preventiestrategieën in Buenos Aires

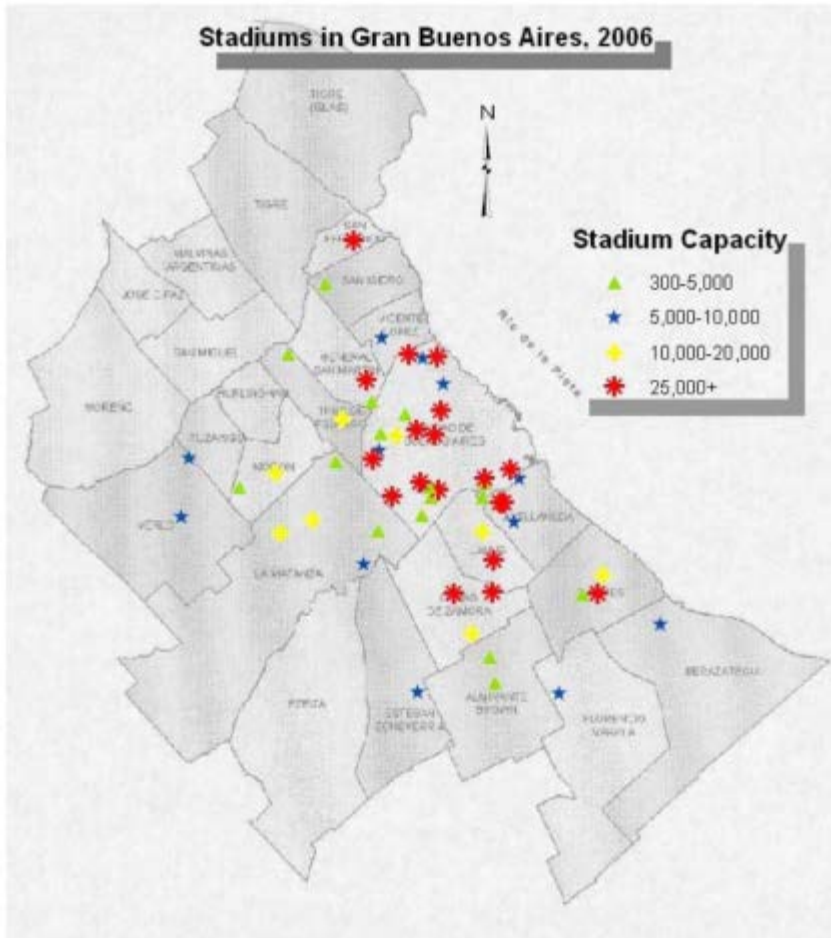
Universiteit Utrecht

Milou Beens	3849449	m.a.beens@students.uu.nl
Noortje Labrujere	3866939	n.m.labrujere@students.uu.nl
Begeleidend docent		Prof. Dr. C.G. Koonings
Bachelor thesis		26-06-2015

Inhoudsopgave

● Kaarten	5
● Voorwoord	6
● Inleiding	7
➤ Methodologie	9
● 1. Theoretisch hoofdstuk	12
➤ Moderniteit, Sport en Sportbeleving	12
➤ Voetbal, fans & identiteit	15
➤ Voetbalhooliganisme en geweld	18
➤ Preventie van voetbalgeweld	20
● Context	22
● Hoofdstuk 2: Club Atlético River Plate	25
➤ Imago	25
➤ Voetbal	26
➤ Civiele organisatie	27
➤ Beleid rondom voetbal	28
● Hoofdstuk 3: Identificatie en sportbeleving	31
➤ Passie voor voetbal	31
➤ Club Atlético River Plate	31
➤ Identificatie met de club	33
➤ Sportbeleving van River Plate supporters	35
● Hoofdstuk 4: Geweld in het Argentijnse voetbal	49
➤ Barras bravas	40
➤ Corrupte relaties	42
➤ De invloed van de barras bravas op de sportbeleving van River Plate supporters	44
➤ Preventie voetbalgeweld	45
● Hoofdstuk 4: Salvemos al Fútbol	47
➤ De organisatie	47
➤ Projecten en afdelingen	50
➤ Meningen van River Plate supporters over Salvemos al Fútbol	53
● Conclusie	55
● Bibliografie	60
● Bijlage 1: Resumen en Español	68

Kaarten

Kaart 1: stadions in de stad Buenos Aires 2006 (Gaffney 2009: 162)

Voorwoord

De eerste keer veldwerk en de eerste keer Zuid-Amerika zorgde ervoor dat wij met een zenuwachtig gevoel onze reis naar Buenos Aires begonnen. Met de hulp van onze informanten kunnen wij ons veldwerk echter als een prettige en veilige ervaring beschouwen. In onze eerste week zijn wij opgevangen door Hernán Maltz die ons introduceerde in de ngo Salvemos al Fútbol, waarmee wij gedurende de drie maanden veldwerk samenwerkten.

Wij willen Hernán Maltz bedanken voor zijn enthousiasme en zijn geruststelling tijdens de eerste ontmoeting. De interesse die hij toonde in ons onderzoek en de hulp die hij verleende met het uitzoeken van een geschikte voetbalclub hebben ons erg geholpen. Zonder hem hadden wij meer moeite gehad in begin van ons veldwerk. De fijne introductie met de ngo Salvemos al Fútbol gaf ons meer vertrouwen in ons onderzoek en de samenwerking met de ngo.

Gedurende deze samenwerking hadden we voornamelijk contact met Mariano Bergés, de medeoprichter van Salvemos al Fútbol. Wij willen hem bedanken voor zijn kennis, steun en contacten binnen River Plate. Evenals voor het geduld wat gepaard ging met het uitleggen van de corrupte relaties van de *barras bravas*. Ook Mónica Nizzardo heeft hier bij geholpen en die willen wij specifiek bedanken in het vrijmaken van haar tijd, ondanks dat ze niet meer actief werkzaam is bij de ngo.

Speciale dank gaat uit naar Pedro, die het voor ons mogelijk heeft gemaakt ons in het stadion van River Plate onder de supporters te begeven. Dank voor de rondleidingen, wekelijkse toegang en het helpen aan tickets te komen om zo zelf de wedstrijd te kunnen beleven in het stadion.

Daarnaast gaat onze dank uit naar Manuel. Hij heeft met veel enthousiasme meegewerkt aan ons onderzoek. Via hem zijn we aan veel contactpersonen gekomen en zonder zijn hulp had het onderzoek een andere vorm gekregen.

Voor het perfectioneren van de outlook van onze schema's en het voorblad bedanken wij Bibi Beens. Zij heeft onze laatste schrijfdagen hierdoor een stuk verlicht.

Als laatste bedanken wij Kees Koonings voor zijn begeleiding van dit onderzoek. Wij danken hem voor zijn hulp, toewijding, kritiek, inzichten en motivatie tijdens het voorbereiden en schrijven van onze thesis.

Milou Beens & Noortje Labrujere, Utrecht

Inleiding

*'Niemand wint, laten we samen een wereld zonder geweld maken!'*¹

In een korte video, met Lionel Messi in de hoofdrol, verschijnt de hierboven geschreven tekst in beeld. In de video wordt de (inter)nationale voetbalheld met tranen in zijn ogen afgebeeld na het bekijken van videofragmenten van gewelddadige voetbalsupporters (Bramovich 2013). De *Municipalidad de Rosario*² in Argentinië, in samenwerking met *fundación Leo Messi*³, gebruikte deze video in 2013 voor hun campagne tegen het voetbalgeweld. Dit voetbalgeweld is niet alleen problematisch in Rosario, maar in alle grote steden in Argentinië waar voetbalclubs gevestigd zijn.

Het fenomeen van georganiseerde hooliangroepen, die in Argentinië de naam *barras bravas* dragen, is al jaren de oorzaak van gewelddadige conflicten. Hoe meer geweld een *barra brava* gebruikt, hoe meer hij bij zijn mede *barras bravas* in aanzien en status stijgt (Spaij 2008; Armstrong & Giulianotti 2002). *Masculinidad* (mannelijkheid) en *machismo* (het 'mannetje' zijn) zijn belangrijke begrippen in de Argentijnse samenleving. Hooligans communiceren dapperheid, eer en *el aguante* (uithoudingsvermogen, steun en solidariteit) naar andere hooligans door middel van bruto geweld, waar ook supporters het slachtoffer van zijn (Spaij 2008; Bourdieu 1977; Archetti & Romero 1994). Hoewel bronnen hierin verschillen, schommelt het totale aantal voetbalgeweldslachtoffers in het land ergens tussen de 200 en de 250 doden (Salvemos al Fútbol 2012; Duke & Crolley 1996; Giulianotti, Bonney & Hepworth 1994). Dit getal is hoog vergeleken met het aantal voetbalgerelateerde slachtoffers in andere landen. Zo zijn er in Ecuador tussen 2007 en 2012 vijf doden gevallen (Ministerio del Interior 2012). Spanje telt twaalf dodelijke slachtoffers sinds 1982 (Ciriza 2014). Brazilië kende in 2012 drieëntwintig doden wat voor het land een recordaantal doden gerelateerd aan voetbalgeweld is (BBC Mundo 2013). Ondanks dat er weinig kwantitatieve data over voetbal gerelateerd geweld beschikbaar is (Carnibella, A. Fox, K. Fox, McCann, J. Marsh & P. Marsh 1996: 60), is het duidelijk dat Argentinië het hoogste aantal slachtoffers kent

Om een einde aan het voetbalgeweld te maken in Argentinië is er in 2012 een wet aangenomen die het bezoek van *visitantes*⁴ verbiedt. Hierdoor is het geweld lichtelijk afgenomen. Toch maakt deze maatregel geen einde aan de gewelddadige conflicten. Bij de *barras bravas* zijn

¹ Nadie gana, hagamos juntos un mundo sin violencia!

² Gemeente Rosario

³ De stichting Leo Messi is een non-profit organisatie die in 2007 door Lionel Messi en zijn familie is opgericht om de dromen van kinderen te verwezenlijken. De stichting heeft als doelstelling het uitvoeren van solidaire acties en het tonen van maatschappelijke betrokkenheid. Dit doen ze zowel in Argentinië als in de rest van de wereld.

⁴ Bezoekers van uitwedstrijden

macht en status verbonden aan de hoge posities in de hiërarchische organisatie. Om deze te verkrijgen, schuwt men zelfs geweld binnen de eigen groep niet. Deze macht en status ontstaan niet alleen door onderling aanzien. De corrupte relaties tussen *barras bravas*, clubbestuurders, politici en politie zorgen ervoor dat de *barras bravas* met een hoge positie veel geld verkrijgen. En veel geld gaat gepaard met veel macht. Het zijn vooral deze corrupte relaties die het daarnaast ingewikkeld maken om geweld te eindigen. Deze corrupte relaties zijn mogelijk door het moderne karakter van sport. Voetbal heeft een zakelijke dimensie gekregen. Door in ons onderzoek het voetbal te belichten in relatie tot moderniteit, wordt de rol die deze sport speelt in de huidige Argentijnse maatschappij makkelijker grijpbaar.

In de theorie is veel geschreven over hooliganisme en voetbalgeweld in Argentinië. Met de focus op hooliganisme en geweld proberen we zowel bewustzijn van de problematiek als een dieper begrip van hooliganisme te creëren. Onze theoretische en empirische relevantie ligt grotendeels in de belichting van dit fenomeen vanuit het perspectief van de 'niet gewelddadige supporter'. Met 'niet-gewelddadige supporter' duiden we onze onderzoekspopulatie aan. We sluiten hiermee hooligans, maar niet eventuele sporadische geweldsincidenten van supporters, uit. Naar de invloed van geweld van de *barras bravas* op de sportbeleving van de 'niet-gewelddadige supporter' is in mindere mate onderzoek gedaan. Door te begrijpen hoe supporters omgaan met het 'probleem' van het voetbalgeweld in Argentinië, hoe zij hierover denken en hierdoor beïnvloed worden, kunnen we iets bijdragen aan het oplossen van de vraagstukken betreffende het voetbalgeweld in Argentinië. Daardoor wordt duidelijk wat voor maatschappelijke schade het voetbalgeweld toebrengt aan de supporters.

In Argentinië zijn een aantal ngo's (niet-gouvernementele organisaties⁵) werkzaam die een einde aan het geweldsprobleem en het fenomeen van hooligans proberen te maken. Een van deze ngo's is Salvemos al Fútbol. In samenwerking met deze organisatie hebben wij de problematiek rondom het voetbalgeweld in Buenos Aires in kaart gebracht. In overleg met de ngo kozen we ervoor onderzoek te doen binnen Club Atlético River Plate, één van de twee grootste voetbalclubs van het land. De club maakt een belangrijk onderdeel uit van de identiteit van de supporters. De focus op één club gaf ons de mogelijkheid bestaande theorieën te specificeren op onze onderzoeklocatie. Het samenvoegen van de theorieën van Giulianotti (2002: 30), Hunt, Bristol en Bashaw (1999: 443-447) en Crawford (2003: 225), die schrijven over categorisatie van supporters, hebben tot een nieuw model geleid. Dit model geeft de verschillende niveaus van identificatie van River Plate supporters weer en maakt de analyse van sportbeleving in deze setting mogelijk.

⁵ Een niet-gouvernementele organisatie is een organisatie die zich, onafhankelijk van de overheid, richt op het maatschappelijk belang.

Door het standpunt van de lokale supporter, zijn of haar sportbeleving en hun ideeën over preventie te begrijpen, wordt duidelijk of de preventiestrategieën van de ngo Salvemos al Fútbol hierbij aansluiten. Deze verkregen inzichten bieden ruimte voor aanbevelingen in de preventieve sfeer en het beleid van de ngo Salvemos al Fútbol. De vraag die wij willen beantwoorden luidt als volgt: *Op welke manier beïnvloedt voetbalgeweld de sportbeleving van supporters van River Plate en hoe gaat Salvemos al Fútbol daar in hun preventiestrategieën mee om?*

Methodologie

Om een antwoord op deze onderzoeksvraag te formuleren, hebben we van 2 februari tot 10 april 2015 in totaal tien weken onderzoek gedaan in Buenos Aires. Gedurende deze twaalf weken van onderzoek hebben wij een kwalitatieve *case-study* verricht doormiddel van veldwerk. Deze *case-study* is gericht op de supporters van één voetbalclub.

Buenos Aires is de stad waar het merendeel van de professionele voetbalclubs gevestigd zijn en zo ook Club Atlético River Plate. River Plate kent een groot aantal supporters, wat het voor ons makkelijker maakte in contact te komen met onze onderzoekspopulatie. Zoals eerder vermeld hebben we onze onderzoekspopulatie beperkt tot alleen 'niet-gewelddadige supporters'. We hebben bewust gekozen om de *barras bravas* buiten ons onderzoek te houden. We hebben dit in eerste instantie gedaan voor onze eigen veiligheid. Ten tweede zijn interviews met deze supportersgroep niet van belang om in kaart te brengen hoe geweld de sportbeleving van supporters beïnvloedt.

Het samenwerken met de ngo Salvemos al Fútbol hielp ons om deze lokale problematiek te plaatsen en te begrijpen in de nationale context. De kennis van de werknemers van de ngo, die we hebben verkregen via interviews, hebben ons meer diepte en inzicht gegeven in het Argentijnse voetbalgeweld. De contacten binnen Salvemos al Fútbol hebben we allemaal verkregen via de medeoprichter Mariano Bergés. Via hem hebben we ook de contactgegevens van zijn werknemers gekregen en van de oud-medoprichtster Mónica Nizzardo.

Naast de interviews met de werknemers van Salvemos al Fútbol hebben we ook interviews met werknemers van River Plate, als interviews met 'niet-gewelddadige supporters' afgenomen.⁶ Zowel mannen als vrouwen van verschillende leeftijden zijn geïnterviewd. We hebben ervoor gekozen een complementair onderzoek te verrichten binnen één specifieke club. De complementaire aard van ons onderzoek heeft ons de mogelijkheid geboden om de visies op het voetbalgeweld van verscheidene 'niet-gewelddadige supporters' van River Plate te onderzoeken. Hierdoor kunnen wij een algemene uitspraak doen over de aantasting van de sportbeleving van de River Plate supporters door het geweld.

⁶ Alle interviews zijn afgenomen in de periode van 2 februari tot 10 april 2015.

Het uitvoeren van het veldwerk in een tweetal heeft ons extra mogelijkheden geboden. Zo hebben wij in deze korte veldwerkperiode een breed informantennetwerk kunnen opbouwen. De constante reflectie van elkaar op het onderzoek heeft ons bemoedigd en het onderzoek bevorderd. We hebben er bewust voor gekozen de interviews in het begin van het veldwerk samen af te nemen. Het wennen aan de Spaanse taal en het sneller en systematischer te werk gaan, tijdens en na het interview, waren hier de aanleidingen voor. Taakverdeling zat hem tegen het einde aan in het apart uitvoeren van interviews. De quote's van onze informanten in de thesis staan in het Nederlands vermeld en zijn uit het Spaans vertaald. In de voetnoot onder aan de pagina staat de quote in de originele taal genoteerd. In thematiek hebben we tijdens het veldwerk geen onderscheid gemaakt

Om met onze doelgroep in contact te komen hebben wij onder andere gebruik gemaakt van de connecties die Salvemos al Fútbol heeft binnen River Plate. Zo heeft de organisatie ons in contact gebracht met Pedro die werkzaam is bij de interne afdeling communicatie van River Plate. Hij heeft ons toegang verleent tot de club. Hierdoor hebben wij niet alleen wedstrijden kunnen bijwonen, maar ook ons informantennetwerk kunnen uitbreiden en een focusgroep kunnen houden. Deze focusgroep die werd geregeld vanuit de club, bestond uit een wat oudere generatie van River Plate supporters. Omdat het voor ons erg lastig was om in contact te komen met supporters uit deze leeftijdscategorie bood de focusgroep de ultieme mogelijkheid. Het gaf ons een kans om te zien hoe de supporters op elkaar reageerden bij het beantwoorden van onze vragen. Dit gaf het belang van sommige uitspraken weer.

Oorspronkelijk hadden we het plan om openbare trainingen van het professionele team te bezoeken en op deze manier met onze informanten in contact te komen. Aangekomen op de onderzoeklocatie bleek dat het bezoeken van trainingen een Nederlandse en geen Argentijnse traditie is. Een ander probleem waar we tegenaan liepen was dat we nooit zonder Pedro de club konden betreden. Hierdoor hebben we actiever moeten zoeken naar informanten buiten de club. Zo hebben we onder andere sportbars en ook zelfstandig voetbalwedstrijden van River Plate bezocht om in contact te komen met supporters. Om ons informantennetwerk verder uit te breiden hebben we de strategie van sneeuwballen gebruikt. Dit bleek goed te werken en door middel van dit sneeuwbaaleffect hebben we ons informantenaantal snel vermeerderd. Via bestaande informanten zijn we in contact gekomen met nieuwe informanten, die ons vaak ook weer door konden verwijzen naar meer geïnteresseerden.

De onderzoeksmethoden die we hebben gebruikt zijn: participerende observatie, hanging-out, informele gesprekken, semi-gestructureerde interviews en een focusgroep. De interviews vonden vanwege veiligheidsredenen altijd plaats in een neutrale, openbare ruimte. Bij het afnemen van de interviews hebben we gebruikt gemaakt van opnameapparatuur. Alle informanten gaven toestemming voor het houden van interviews na vooraf mondelinge uitleg van het *informed consent*.

Het *informed consent* hield in het de supporter duidelijk maken wat het doel van het onderzoek was, wat de bijdrage van de informant was aan het onderzoek en de mogelijkheid ten alle tijden te kunnen stoppen met het interview. Ongewenste vragen konden worden aangegeven en achteraf was er een mogelijkheid om antwoorden of opmerkingen terug te nemen.

Alle namen van de informanten zijn geanonimiseerd. De geanonimiseerde namen hebben we direct na het interview genoteerd. Zo was het onmogelijk om uit onze aantekeningen te kunnen opmaken om welke informant het ging. De namen van de werknemers van Salvemos al Fútbol zijn niet geanonimiseerd, omdat zij hebben aangegeven bij hun naam genoemd te willen worden in het onderzoek.

Deze thesis is opgebouwd uit verschillende hoofdstukken. Na in het theoretisch hoofdstuk de theorie te behandelen, zullen we in de context ingaan op de problematiek van het hooliganisme in het voetbal in Argentinië. Het eerste hoofdstuk wijden we aan de kenmerken en achtergrondinformatie van de voetbalclub Club Atlético River Plate om een beeld te schetsen van de club waar onze supporters fan van zijn. Daarna verdiepen we ons in de sportbeleving van de supporters van River Plate en de manier waarop zij zich identificeren met de club. In hoofdstuk drie besteden we aandacht aan het voetbalgeweld in Argentinië en de manier waarop dit voetbalgeweld de sportbeleving van de River Plate supporters beïnvloedt. Als laatste geven wij de ngo Salvemos al Fútbol weer met haar werkzaamheden, doelen en werknemers en besteden wij aandacht aan preventiestrategieën bedacht door onze informanten. In de conclusie zullen we zien dat het voetbalgeweld de sportbeleving van de supporters aantast en geven we suggesties voor eventuele verbeteringen in beleid aan de ngo Salvemos al Fútbol.

1. Theoretisch hoofdstuk

Voetbal is wereldwijd een mateloos populaire sport, maar kent ook een negatieve keerzijde. Hooligans en voetbalgeweld zijn een regelmatig fenomeen geworden in Europa en Zuid-Amerika. De vraag die opkomt is hoe en of het geweld de sportbeleving van voetbalfans beïnvloedt. Om deze vraag te kunnen beantwoorden is het belangrijk te begrijpen wat sport precies inhoudt. Wat doet sport met mensen en waarom neemt het zo'n prominente plek in de maatschappij in? Het verkrijgen van een duidelijk beeld van voetbalbeleving biedt ruimte om de invloed van geweld hierop te onderzoeken. Preciezer gezegd, wat doet het sociaal culturele fenomeen van hooliganisme en het geweld dat daarbij komt kijken met de sportbeleving van voetbalsupporters?

In dit theoretisch hoofdstuk belichten wij de concepten sport, identificatie en het fenomeen supporters. Specifieke aandacht wordt besteed aan het in kaart brengen van hooliganisme en de relatie die deze supporters hebben met geweld. Als laatste behandelen we preventiestrategieën voor geweld rondom voetbal. De focus op preventie komt terug in de context waarin we de samenwerking met de ngo Salvemos al Fútbol in Buenos Aires aanstippen.

Moderniteit, Sport en Sportbeleving

In 1938 publiceerde Huizinga zijn beroemde en invloedrijke werk *Homo Ludens: A Study of the Play Element in Culture*. Dit was niet het eerste werk waarin spel werd gebruikt om menselijk gedrag uit te leggen. Huizinga was echter wel de eerste persoon die een poging waagde om een exacte definitie van spel, in relatie tot cultuur, te formuleren (Anchor 1978: 63). Hij beschreef spel als een vorm van entertainment en vermaak dat plaatsvond als onderbreking van de dagelijkse verantwoordelijkheden (Huizinga 1938 in Midwinter 2014: 1).

Vanaf de jaren tachtig wordt sport niet langer gezien als een onderbreking. Guttmann (1978) legt in zijn werk *From Ritual to Record: The Nature of Modern Sport* juist een expliciete connectie met het dagelijks leven. Sport wordt hier gezien als een activiteit die het dagelijks leven beïnvloedt, en hier ook door beïnvloed wordt (Carter 2002: 406). Het concept *modern sport* dat Guttmann in dit boek introduceert verbindt hij aan het proces van industrialisering. Industrialisering bracht onder andere het proces van individualisering, het ontstaan van massamedia en beter transport. Mondialisering heeft er voor gezorgd dat dezelfde sporten nu over de hele wereld worden beoefend. Deze moderne ontwikkelingen hebben het karakter van sport veranderd en beïnvloed (Carter 2002: 406). Aan de manier waarop men zich voorheen identificeerde werd minder waarde gehecht. Het belang van familie en werk nam af en men ging op zoek naar nieuwe vormen van identificatie. Een voorbeeld hiervan is identificatie met sport, zoals met voetbal. Vrije tijd werd belangrijker voor individuen in de samenleving (Jarvie 1994: 12). Door moderne communicatiemiddelen bereikt sport

het grote publiek waarbij de focus ligt op consumptie. Er is een markt ontstaan waarbij, met sport als product, winst gemaakt kan worden (Mason 1999). Sport heeft zich ontwikkeld tot een spektakel dat door individuen geconsumeerd kan worden.

Het wereldwijd beoefenen van dezelfde sporten neemt echter niet weg dat de betekenis ervan op lokaal niveau niet kan verschillen. De sociale, economische en politieke ontwikkelingen van de maatschappij geven vorm aan het concept van sport en zo ook aan de betekenis die sport heeft voor individuen (Coakley 2009: 27). Hierdoor wordt sport niet overal op dezelfde manier beleefd en betekent sport niet voor iedereen hetzelfde. Door deze verschillende interpretaties van sport is het lastig een universele definitie te formuleren (Guttman 1978; Arbena 1986). Het definiëren van sport doen we daarom door reeds bestaande definities te analyseren en te combineren. Het op deze manier definiëren van sport biedt inzicht in de verschillende dimensies van de activiteit en maakt het makkelijker de link tussen sport, fans en identificatie te begrijpen. Deze link wordt verderop in het hoofdstuk behandeld.

Wanneer men sport probeert te omschrijven denkt men vaak eerst aan fysieke en mentale kenmerken. In de definitie van Lagaert (2014: 1) wordt hier dan ook de nadruk opgelegd. Het fysieke bewegen is volgens haar het doel van sport maar kan ook gezien worden als een logische uitkomst van het beoefenen van een sport (Lagaert 2014: 1). Sociale kenmerken worden in deze definitie buiten beschouwing gelaten (Lagaert 2014: 3).

Coakley (2009) combineert in zijn definitie zowel de fysieke als sociale aspecten van sport. Hij beschrijft sport als een georganiseerde, competitieve en fysieke activiteit waarin de deelnemers gemotiveerd worden door wat hij noemt: interne en externe beloningen (Coakley 2009: 6). Interne beloningen worden aangeduid als elementen van *play* en externe beloningen als *dramatic spectacle* (Coakley 2009: 7). Door middel van beloningen is hij in staat zowel deelnemers als toeschouwers in zijn definitie van sport te betrekken. Hierin zie je het moderne karakter van sport terug.

Ook Jarvie (2006: 3) combineert sociale en fysieke kenmerken van sport in zijn definitie. Hij beschrijft moderne sport als “een rituele opoffering van menselijke energie”. DaMatta (2009) voegt hieraan toe dat een ritueel niet bestaat zonder het aspect van drama. Met het aspect van drama bedoelt hij het uitvergroten van relaties, waarden en ideologieën die zonder het uitvoeren van het ritueel niet apart zouden worden uitvergroot in het dagelijks leven. Sport dient op deze manier als een methode waarop de maatschappij zichzelf laat begrijpen (DaMatta 2009: 99).

De antropologen die zich aansluiten bij het idee van sport als ritueel zijn Dyck en Archetti (2003). Sport is volgens hen zowel een ritueel als een spel die lichamelijke en symbolische communicatie tussen de participanten mogelijk maakt. Deze communicatie in de vorm van een *modern drama* biedt de mogelijkheid voor participanten om zich te identificeren met de sport.

Participanten zijn hier niet alleen de deelnemers aan de sport, maar ook de journalisten en toeschouwers (Dyck en Archetti 2003: 217).

Voorgaande definities bieden een brede kijk op het concept van sport. De kenmerken die wij toeschrijven aan sport zijn ten eerste de fysieke en/of mentale beproeving, waarbij elementen als spel en competitie onderdeel uitmaken van de activiteit. Daarnaast staat de moderne beleving van sport niet los van het publiek en het spektakel. De sociaal culturele componenten van sport geven zowel betekenis aan de sporters als aan de toeschouwers.

Nu we een beeld van het concept van sport hebben geschetst, rijst de volgende vraag: Waarom doen mensen eigenlijk aan sport en wat motiveert mensen om naar sport te kijken? Zoals eerder benoemd bevat sport de eigenschap van spel. Het spelelement, met een competitieve dimensie, maakt sport een plezierige en vermakelijke activiteit. Deze competitieve dimensie versterkt daarnaast de identificatie van spelers en toeschouwers met het team of de club (Scheepers, Gijsberts & Coenders 2002: 18). Het behoren tot een team of fangroep kan dus als reden dienen om deel te nemen aan (team)sport of om naar sport te kijken.

Het fysieke aspect van sport beïnvloedt de lichamelijke en mentale fitheid en kan ook de reden zijn om aan sport te doen. Daarnaast vormt sport een basis voor sociale relaties hetgeen als motivatie kan dienen om te gaan sporten. De sociale achtergrond (leeftijd, gender en klasse) van het individu bepaalt welke redenen uiteindelijk als motivatie voor hem of haar gelden (Seippel 2006: 54).

Waar plezier en sociale relaties zowel de sportbeleving van de deelnemer als de toeschouwer beïnvloedt, is het esthetische karakter vooral voor de toeschouwer van belang. Zo kan de esthetiek beschouwd worden als een motivatie om naar sport te kijken, ondanks het feit dat het lang niet altijd duidelijk is waarom sport “mooi” is of “mooi” wordt gevonden. Bij een individuele sport zoals turnen is het esthetische karakter een onderdeel waarop de prestatie van de sport beoordeeld wordt. Bij een teamsport zoals voetbal, waarbij het belangrijkste doel het scoren van doelpunten is, komt de esthetiek op de tweede plaats. De manier waarop het doelpunt gescoord wordt en waarmee dus het eerste doel bereikt wordt ziet men hier wel als een esthetische eigenschap (Inglis & Hughson 2000: 282). Ook de collectieve speelstijl, als de stijlen van individuele spelers bieden de mogelijkheid esthetische eigenschappen in zich te dragen. Hierbij kan men denken aan krachtige en vloeiende bewegingen of elegantie en gratie (Inglis & Hughson 2000: 282; Gumbrecht 1999: 352).

Ondanks dat *beauty* een subjectieve term is en men kritisch moet zijn in het gebruik ervan (Edgar 2013), is het belangrijk om deze invalshoek te belichten wanneer we het hebben over sport. Zoals Gumbrecht (1999: 352) ook beargumenteert, kunnen we sport niet helemaal begrijpen als we er alleen naar kijken als een “abstract begrip dat interpreteer- of ontcijferbaar is.” Emotie is een onderdeel van de sportbeleving, zowel voor de sporter als voor de toeschouwers.

Sport kent dus verschillende betekenissen zowel voor individuen als binnen maatschappijen. Deze betekenissen variëren op basis van de sociale achtergrond van een individu tot aan verschillen tussen sporten zelf. Een andere verklaring voor variatie in sportbeleving is de mate waarin een supporter zich identificeert met het team. Het belang van identificatie en het fenomeen 'fans' zal nu nader worden besproken.

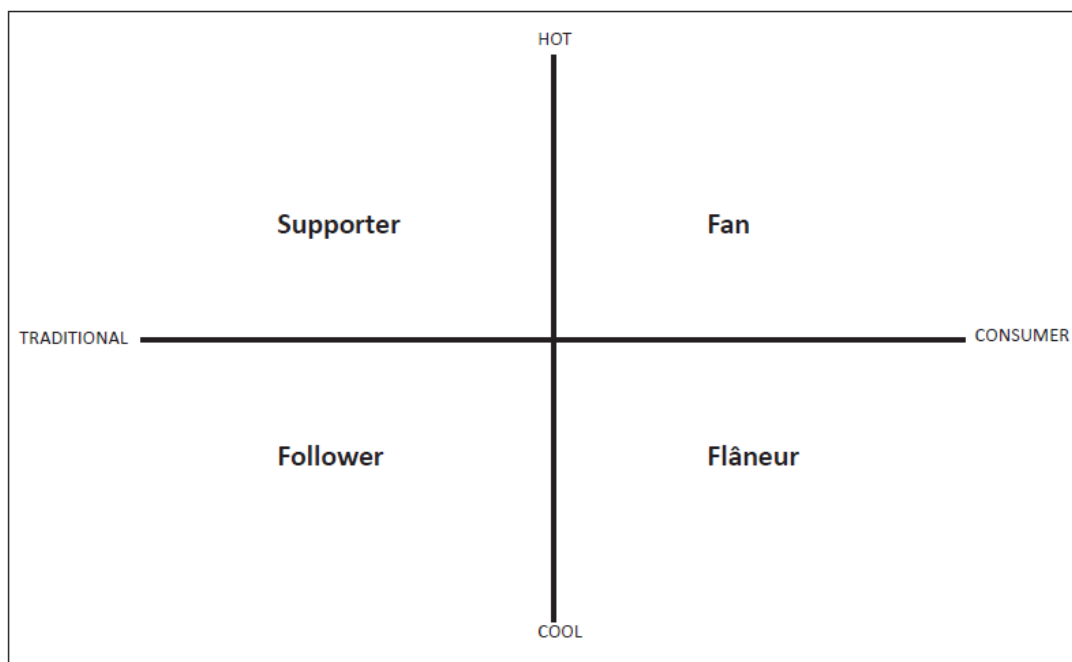
Voetbal, fans & identiteit

De herkenbare waarden, normen en symbolen van het voetbal onderscheiden deze sport van andere activiteiten en maken het met afstand wereldwijd de populairste sport van de eenentwintigste eeuw (Giulianotti 2012). Deze waarden, normen en symbolen bieden ook ruimte voor onderscheid op nationaal, regionaal en club niveau. Het zijn deze verschillen die als handvatten dienen voor voetbalfans bij identiteitsvorming, *feelings of belonging* en interpersoonlijke relaties (Stone 2007). Een sterkere identificatie met het team beïnvloedt de betekenis van de sport voor de supporter en dus ook de manier waarop de sport wordt beleefd. Om deze relatie tussen sport, fans en identificatie te begrijpen, leggen we eerst het concept van identiteit uit.

Oorspronkelijk werd het concept 'identiteit' als iets consistentes gezien. Het maakte de mens tot een (handelend) persoon. De afgelopen jaren is de wetenschappelijke gedachtegang wat betreft het concept identiteit paradigmatisch veranderd (Sökefeld 1999). Identiteit dat als vast begrip werd gezien, veranderde naar een sociale constructie, die onderhandelbaar is. De plaats die een individu heeft in de sociale structuur en de sociale rollen die daarbij behoren worden door identificatie gereflecteerd (Hoffman 1998). Akerlof (2000) beschrijft identiteit als onderdeel van een gedragsmodel. Hierbij wordt identiteit verbonden aan sociale verschillen en sociale categorieën. Individuen identificeren zich met mensen in bepaalde sociale categorieën en voelen zich daarmee verbonden. Ze categoriseren in termen als Wij versus Zij (*Us vs Them*) waarbij ze zich differentiëren ten opzichte van mensen buiten hun sociale groep (Turner 1987: 13). Dit kan ook wel gezien worden als een effectieve strategie van *othering* (Sökefeld 1999: 418; Spaaij 2008). De categorieën waarmee onderscheid tussen groepen wordt gemaakt zijn vaak gebaseerd op concepten als ras, etniciteit, klasse en cultuur (Hoffman 1998). De sociale identiteit theorie (Turner, Brown & Tajfel 1979) claimt echter dat lidmaatschap van een sociale groep niet alleen gebaseerd is op concepten als etniciteit en cultuur, maar ook gebaseerd kan zijn op sociale factoren, zoals het behoren tot een sportclub. Een individu erkent zichzelf als lid van de club en hecht daar emotionele waarde aan (Jones 2010). Sport is op deze manier een belangrijke factor in het vormen en in stand houden van sociale en culturele identiteit. Het biedt een gevoel van collectieve identiteit, verbondenheid en veiligheid (Stone 2007). De sociale identiteit theorie schrijft dus overwicht toe aan sociale, in plaats van aan persoonlijke,

factoren en verklaart zo de emotionele waarde die fans kunnen hechten aan een sportclub (Jones 2010).

Het niveau waarop fans zich identificeren met een voetbalclub verschilt per supporter. Crawford (2004: 4) stelt dat het "zijn" van een sportfan voor het grootste deel bestaat uit consumerend gedrag en dat fans daarom aanvankelijk consumenten zijn. Het consumeren en dragen van kleding wordt door voetbalfans gebruikt voor persoonlijke en sociale identificatie met het eigen team en daarnaast als onderscheid van andere teams. Op deze manier functioneert kleding ook als integratie doordat de fan niet alleen zijn identificatie met het team laat zien, maar ook herkend wordt als lid van de groep (Decrop 2002: 514).

Figuur 1: Giulianotti's typologie van supportersidentiteiten in het voetbal

Supporters zijn dus te onderscheiden aan de hand van verschillen in voetbalconsumptie en identificatie met de club. Op basis van deze kenmerken onderscheidt Giulianotti in zijn schema vier type voetbalsupporters (Giulianotti 2002: 30). Deze vier categorieën zijn 'Supporter, Fan, Follower en Flâneur' en bevinden zich op een as van 'hot' naar 'cool' en van 'traditional' naar 'consumer' (zie figuur 1). *Hot* staat voor een intensieve identificatie van de fan met de club en *cool* betekent dat de supporter zich niet of in geringe mate identificeert met de club. *Traditional* wordt door Giulianotti beschreven als een supporter die een lokale en langdurige verbondenheid voelt met de club. Een fan die zich dichterbij *consumer* in het schema bevindt heeft een markt-consumerend karakter en

verbindt zich dus niet of voor een korte periode met een club. Op basis van het niveau van identificatie met de club en de verbondenheid die de fan voelt, wordt de fan in een van de vier categorieën ingedeeld.

Hunt, Bristol and Bashaw (1999) gebruiken geen schema, maar werken met vijf categorieën. Deze zijn *Temporary*, *Local*, *Devoted*, *Fanatical* en *Dysfunctional*. In deze volgorde neemt het niveau van toewijding en identificatie toe. Een *Temporary fan* is kortstondig en tijdelijk geïnteresseerd in het team. Een *Local fan* identificeert zich voor langere periode met een team. Deze fan identificeert zich met de club omdat hij in dezelfde omgeving woont. Wanneer hij verhuist naar een andere regio, stopt de interesse in het team. De categorie *Devoted* staat volgens Hunt *et al.* voor een supporter die loyaal en toegewijd is. Hij of zij heeft een hoog niveau van identificatie met het team. Tijdens een slecht seizoen of slechte prestaties zal deze supporter niet snel zijn steun terugtrekken. Een toegewijde fan ziet zijn favoriete atleet, team of club, als een onderdeel van zichzelf en voelt zich daardoor persoonlijk geraakt bij een overwinning of verlies (Wiid en Cant 2015: 387). De *Fanatical fan* wordt gekarakteriseerd door een nog diepere toewijding. Deze fans kunnen geobsedeerd raken in het volgen van hun team. Het fan zijn van de club is daarnaast voor deze supporter een cruciaal en belangrijk onderdeel van de zelfidentificatie. Typische *Fanatical fans* spenderen veel tijd en geld aan het bijwonen van de wedstrijden en dragen de clubkleding (Wiid en Cant 2015: 387). Dit komt overeen met het uiten van de identificatie zoals beschreven door Decrop (2002). De *Dysfunctional fan* gebruikt het "fan zijn" als de primaire methode voor zelfidentificatie. Extreme disfunctionele fans doen vaak aan asociaal en agressief gedrag en staan bekend om hun toewijding aan het team door deze boven hun familie, werk en andere verantwoordelijkheden te stellen. Engelse voetbalhooligans vallen bijvoorbeeld in deze categorie (Wiid en Cant 2015: 387). Supporters in alle hierboven genoemde categorieën identificeren zich met hun sociale groep (hooligans) en differentiëren zich van mensen die buiten deze sociale groep vallen. Specifieke aandacht voor deze strategie van *othering* in verband met de *Dysfunctional fan* komt later in het theoretisch hoofdstuk aan bod.

Bij het categoriseren van supporters is het echter belangrijk rekening te houden met de verschillende levensfasen die zij doorlopen. Zowel individuen als collectieven veranderen continu (Crawford 2003: 225). Crawford houdt met deze verschillen in zijn concept *career* rekening. *Career* stelt de levensloop van een supporter voor waarin zich meerdere stadia van *fandom* bevinden die hij of zij, in verschillende fasen van zijn of haar leven kan doorlopen. Aan deze fasen wordt door Crawford een aantal *labels* gehangen. Deze zijn: *General Public*, *Interested*, *Engaged*, *Enthusiastic*, *Devoted*, *Professional* en *Apparatus*. Van *General Public* tot *Apparatus* neemt de toewijding van supporters toe. Ondanks dat de progressie van de *labels* lineair is, betekent dit niet dat alle supporters zich volgens deze lijn ontwikkelen. Het is juist het overslaan, terugzakken of het tijdelijk niet steunen van het team dat centraal staat in deze theorie.

Categorisatie duidt vaak op homogeniteit van individuen die onder dezelfde categorie vallen. De *labels* van Crawford en het, zij het in iets mindere mate, schema van Giulianotti nemen dit homogene karakter gedeeltelijk weg. Wij zullen, net als bij Crawford en Giulianotti, de categorieën van Hunt *et al.* niet zo statisch beschouwen en verscheidenheid binnen categorieën toestaan. Dit zorgt voor een goede basis voor het analyseren van voetbalsupporters.

Voetbalhooliganisme en geweld

Het consumeren en identificeren met sport kent ook een schaduwkant. In de variatie aan fans die beschreven zijn, is er nog een “type fan” weinig besproken. Dit zijn de supporters die zich bezighouden met geweld, ook wel hooligans genoemd.

Hooligans vallen in het schema van Giulianotti onder de categorie *Supporter*, omdat deze fans op de lijnen in het schema zowel dichtbij *traditional* als *hot* zijn in te delen (2002: 30). Dit betekent dat hooligans zich sterk identificeren met de club en daar een langdurige en stevige verbondenheid mee voelen. Ze zien het ‘fan zijn’ als primaire methode van identificatie en worden binnen de vijf categorieën van Hunt *et al.* (1999) onder de categorie *Dysfunctional fan* ingedeeld (zie Voetbal, fans & identiteit). Dit ‘fan zijn’ en identificeren met een supportersgroep is een modern fenomeen. Moderniteit (zoals uitgelegd in het theoretisch hoofdstuk) heeft ervoor gezorgd dat men op zoek ging naar nieuwe manieren van identificatie. Het identificeren met een sportclub, of supportersgroep, kreeg belang. Specifiek hooligans, als supportersgroep, zijn hier een modern voorbeeld van.

Naast de verbondenheid met de club voelen hooligans zich ook onderling sterk verbonden en maken onderscheid tussen Wij (hooligans van dezelfde club) en Zij (concurrerende hooligans, ‘niet-gewelddadige supporters’ en de autoriteiten) (Spaaij 2008; Akerlof 2000; Turner 1987). Deze sociale categorisatie toegepast door de hooligans wordt door Spaaij (2008) een strategie van *othering* genoemd (Sökefeld 1999: 418).

Wat het precies betekent om bij de Wij groep te behoren en een hooligan te zijn is lastig vast te stellen. Hooliganisme is namelijk een interpretatief, flexibel begrip waar hooligans zelf vaak betekenis aan hechten binnen verschillende sociale, transnationale en historische contexten (Spaaij 2007; Spaaij 2005). Geweld en de bereidheid om aan dat geweld deel te nemen is echter een vereiste. Geweld kan gezien worden als een gedeeld cultureel gebruik in de sociale omgang van hun groep (King 2001). Door deze identificatie met geweld distantiëren hooligans zich van ‘niet-gewelddadige supporters’. Hun loyaliteit tegenover de voetbalclub differentieert hooligans weer van bendes (Spaaij 2008). Voor ons onderzoek is het belangrijk om te kijken naar voetbalhooligans en de redenen achter hun geweld. De expressie van geweld en de betekenis die eraan wordt gegeven is relevant om de ervaringen en sportbeleving van de ‘niet-gewelddadige supporter’ te begrijpen.

Zoals net is aangestipt, identificeren hooligans zich sterk met elkaar en met hun club. Reputatie, status, prestige, loyaliteit en eer zijn belangrijke kenmerken van de collectieve identiteiten van hooligans. Deze kunnen door middel van geweld “gewonnen” worden. Dit geweld vindt plaats door met hooligans (‘gewelddadige supporters’) van een andere sociale groep een confrontatie aan te gaan. Op deze manier communiceren hooligans hun mannelijkheid naar elkaar en naar de buitenwereld (Spaaij 2008; Bourdieu 1977; Archetti & Romero 1994). In ons onderzoek kwam naar voren dat de meerderheid van de supporters mannelijk is. Daarom nemen wij het communiceren van mannelijkheid mee in dit onderzoek. Een groot deel van de hooliganidentiteit bestaat uit opvattingen over mannelijkheid, waarin fysieke kracht, geweld en dapperheid een grote rol spelen. Hoe gewelddadiger en negatiever een hooligangroep wordt ontvangen, hoe sterker het gevoel van status, prestige, mannelijkheid en eer aanwezig is binnen die hooligangroep (Spaaij 2008; Armstrong & Giulianotti 2002). Dit wil echter niet zeggen dat er geen vrouwelijke supporters aanwezig zijn in het voetbal.

Voetbalhooligans zijn een van de grootste veroorzakers van geweld rondom het voetbal. Vanwege de verwevenheid van geweld en voetbalhooliganisme gaan we eerst kijken naar het concept geweld en de verschillende definities ervan. Doordat geweld een algemeen, fluïde begrip is wat op meerdere situaties, gebeurtenissen en mensen toe te passen is, kan men moeilijk spreken van een vaste definitie van geweld (Taussing 1987; Krug, Dahlberg, Mercy, Zwi & Lozano 2002). Volgens Robben en Nordstrom is geweld een gelaagd, fluïde en ingebed fenomeen, dat sociaal en cultureel geconstrueerd wordt (1995). Blok (2001: 24) interpreteert geweld als een betekenisvolle en rationele vorm van interactie en communicatie. En John Keane (2004: 6) definieert geweld als “... elke ongewenste maar opzettelijk of half-opzettelijke daad die fysiek het lichaam van een persoon schaadt die eerder in ‘rust’ had geleefd.”⁷ Wij zullen geweld formuleren als een manier van interactie en communicatie die altijd met opzet wordt toegepast om schade aan een ander te brengen. Deze schade kan zowel fysiek als mentaal geweld inhouden alsook dreiging met geweld. Hooligans communiceren doormiddel van geweld naar andere hooligans en de buitenwereld. Dit communiceren is mogelijk door het waarneembare karakter van geweld en de algemene betekenis die eraan wordt gegeven. Dit gebruik van geweld, wat veel voorkomt rondom het voetbal, wordt expressief geweld genoemd (Krohn-Hansen 1994: 372). Deze definitie van geweld zullen wij toepassen op de hooligans, en niet op ‘niet-gewelddadige supporters’ die geweld gebruiken. Deze keuze hebben wij gemaakt omdat er in ons onderzoeksgebied voornamelijk sprake is van geweld veroorzaakt door hooligans.

⁷... any uninvited but intentional or half-intentional act of physically violating the body of a person who previously had lived ‘in peace’.

Zoals we eerder hebben vermeld is hooliganisme een interpretatief en flexibel begrip waar we moeilijk één definitie aan kunnen koppelen. Wel weten we dat voetbalhooliganisme een modern begrip is, dat zijn wortels in de Britse voetbalcultuur heeft. In 1960 werd voor het eerst het nationale belang van georganiseerd voetbalhooliganisme in Europa als een sociaal probleem beschouwd (Duke & Crolley 1996; Spaaij 2007).

Ward (2002) geeft twee verklarende theorieën voor het hooliganisme: de frustratie-agressietheorie en de hooliganismetheorie. De frustratie-agressietheorie houdt in dat wanneer een fan zijn gewilde positieve identiteit niet behaalt, door bijvoorbeeld een verloren wedstrijd, er frustratie optreedt. Deze frustratie kan omgezet worden in agressief gedrag. In de hooliganisme theorie speelt agressie geen rol, maar wordt het voetbalgeweld verklaard door fans die verslaafd raken aan het plannen, afwachten en ondergaan van gewelddadige gebeurtenissen (Ward 2002).

Het voetbalhooliganisme, met het verbale en fysieke geweld dat daarbij komt kijken (Dunning 2000), moet gezien worden als een betekenisvolle, rationele en cultureel ontwikkelde vorm van actie (Blok 2001). In de hooliganismetheorie van Ward (2002) komt dit naar voren. Hier is geweld een deel van het cultureel handelen geworden, waaraan hooligans betekenis hechten. Deze georganiseerde vorm van geweld wordt door hooligans gebruikt om controle, dominantie en macht te winnen (Archetti & Romero 1994). Naast controle en dominantie wordt intern geweld ook gebruikt om status, prestige, eer (Gutmann 1997; Spaaij 2008) en bovenal macht te verkrijgen (Archetti & Romero 1994; King 2001).

In vele landen is hooliganisme en het daarbij komende geweld een voortdurend aanwezig fenomeen. Deze voortdurende aanwezigheid van geweld zorgt voor een bedreiging van het welzijn van de samenleving (Ward 2002; Duke & Crolley 1996).

Preventie van voetbalgeweld

Voetbalhooliganisme heeft, zoals we eerder zagen, zijn oorsprong in de Britse voetbalcultuur. Tegenwoordig heeft het zich echter verspreid en kan er in vele landen binnen Europa en Zuid-Amerika gesproken worden van de sociale problematiek die hooliganisme met zich mee brengt (Duke & Crolley 1996). Wanneer men actie wil ondernemen tegen het voetbalgeweld moet er rekening gehouden worden met niet alleen de verscheidenheid van voetbalhooliganisme tussen culturen, maar ook binnen landen, regio's, steden en zelfs fangemeenschappen (subculturen)(Spaij 2005). Volgens Ward (2002) kan controle over voetbalgeweld het beste lokaal bereikt worden door interventies uit te voeren waarbij alle betrokken groepen aanpassingen moeten doen. Bij preventie van voetbalhooliganisme is het van belang dat er voortdurend lokale groepen bij betrokken zijn die inzet tonen. Deze lokale groepen bestaan onder andere uit politieagenten, lokale overheden en

voetbalclubs (Spaaij 2005). Een voorbeeld hiervan is de succesvolle vermindering van het voetbalgeweld in Engeland. Rond 1985 hebben de Britse autoriteiten wijzingen aangebracht in hun veiligheid management rondom voetbalwedstrijden. De supporters zijn langere tijd nauwlettend gevolgd met behulp van de *closed-circuit*⁸ televisie en de medewerking van beveiliging, stewards, de clubs en de politie. Zo kunnen gewelddadigen makkelijker geïdentificeerd en bestraft worden (Spaaij 2005).

Wat volgens Palhares, Cabrera en Schwartzs (2014: 166) ook een positieve bijdrage kan leveren aan het preventief terugdringen van voetbalgeweld is de empowerment en participatie van supporters hierbij. Met een focus op supportersgroepen in Zuid-Amerika geven zij aan dat supporters deel uitmaken van de georganiseerde civiele samenleving. Het meenemen van supporters in het construeren van veiligheid kan een innovatieve en werkzame strategie zijn.

Ook kunnen de werkzaamheden van ngo's in samenwerking met clubs en spelers een goede bijdrage leveren door gebruik te maken van een *bottom-up* aanpak. Hierbij geldt ook dat lokale groepen door samenwerking en inzet verandering kunnen brengen in de huidige instituties en het voetbalgeweld (Fisher 1997). Door als ngo samen te werken met bijvoorbeeld lokale voetbalclubs kan er zorgvuldig gekeken worden naar de behoeftes van de supporters van deze voetbalclub.

Op een breder, nationaal niveau, kan er bijgedragen worden aan de preventie van voetbalgeweld door veranderingen toe te passen in de huidige opvattingen over mannelijkheid. De genderrol verwachtingen kunnen aangepast worden, waardoor veel mannen hun ideeën over het gebruik van geweld als instrument om eer, status en dominantie te verkrijgen, kunnen bijstellen. Hierdoor kan het voetbalgeweld afnemen (Hong 2010).

⁸ Video bewaking

Context

Zoals al eerder in het theoretisch hoofdstuk vermeld is voetbal 's werelds populairste sport en in de meeste landen zelfs dé populairste sport. Dit geldt ook voor Argentinië. Het Argentijnse voetbal is de focus voor dit onderzoek en Buenos Aires, als voetbalstad, de meest geschikte onderzoeklocatie. Ondanks dat het voetbal overal in het land aanwezig is, is het toch het duidelijkste zichtbaar in Buenos Aires. De stad kent een hoop voetbalclubs en een groot aantal van de teams die in de *Primera División*⁹ spelen zijn hier gevestigd. Elke club heeft haar eigen stadion waardoor er ongeveer 69 stadions in Buenos Aires zijn te vinden (zie kaart 1) (Gaffney 2009: 160). De passie die de Argentijnen voelen voor het voetbal overstijgt de verschillen in sociale klasse, etnische status of regionale afkomst (Archetti 1998). Het is een 'nationale sport' en het nationaliseren van het oorspronkelijke Engelse spel ontstond midden 20ste eeuw.

Tussen de jaren 1945 en 1955 vonden er in Argentinië populistische processen plaats die een poging waren om een nieuw beeld van het vaderland te creëren. Hiervoor werd voetbal gebruikt als een middel voor de constructie van nieuwe, nationale symbolen en referenties (Alabarcas & Rodríguez 2007). Dit probeerde de overheid te bereiken door het voetbal te verspreiden over zowel de bovenste als de onderste laag van de samenleving. Deze verspreiding streefde de overheid te bereiken door onder andere financiële hulp te bieden aan clubs. Hiermee konden de clubs stadions verbeteren of nieuwe stadions bouwen. Voetbal werd door de overheid gezien als een manier om controle over de bevolking uit te oefenen en als middel om politieke samenhang te creëren (Duke & Crolley 1996).

Om van de Engelse sport een Argentijns symbool te maken, werd er (vooral symbolisch) naar onderscheid gezocht (Alabarcas & Rodríguez 2007: 120). Zo ontstond er het creoolse spel, waarbij de achternaam van de spelers een belangrijke rol speelde. Kinderen van Latino immigranten werden als creools gezien, de kinderen van de Engelse immigranten niet. Dat de achternaam zo'n grote rol speelde kwam voort uit de opvattingen over etnische concepten als onderscheid in karakter en de manier waarop men zich sentimenteel en lichamelijk kan uiten (Archetti 1995: 430). Het genealogische verschil betekende dus een verschil in speelstijl. Het Britse spel wordt geïdentificeerd door discipline, methode, collectief en fysieke kracht. De stijl wordt door deze onderdelen gezien als een machine die perfect opereert. De creoolse stijl van Argentinië is precies het tegenovergestelde: rusteloos, individualistisch, minder gedisciplineerd, gebaseerd op persoonlijke kracht, behendigheid en virtuositeit (Archetti 1995: 431).

⁹ De Argentijnse Eredivisie

Het onderscheid in speelstijl gaf het voetbal in Argentinië een “eigen” karakter en maakte het geschikt als nationaal symbool. De sport bracht de samenleving samen en wekte nationalistische gevoelens op, doordat het iets Argentijns was en populair onder alle sociale klassen (Duke & Crolley 1996). Deze ontwikkelingen hebben van voetbal een oude nationale passie en obsessie gemaakt, die voor velen gevoelens van trots, ontgoocheling, blijheid en verdriet kan opwekken (Gil 2002: 11). De passie van Argentijnse voetbalsupporters gaat samen met een sterk gevoel van *belonging*, waarbij de supporter zijn emoties expressief kan uiten. Zo omhelzen de supporters elkaar innig na ieder doelpunt van River Plate, zowel in het stadion als wanneer zij de wedstrijd kijken op televisie.

Voetbal is niet alleen simpelweg een reflectie van de samenleving of cultuur in Argentinië maar is met de politiek en met morele vraagstukken verbonden (Archetti & Romero 1994; DaMatta 2009). Het bleef niet bij het maken van voetbal als nationaal symbool. Het is een deel geworden van het politieke systeem en alles dat begint als een sportkwestie wordt al snel gepolitiseerd (Paradiso 2014). Dit brengt vaak corruptie met zich mee. De structurele condities die leiden naar corruptie in het voetbal hebben te maken met cliëntelistische netwerken. Deze cliëntelistische netwerken in Argentinië waren vooral aanwezig onder de leden van de *Partido Justicialista*¹⁰, opgericht in 1947 door generaal Juan Perón. De vooraanstaande principes van de Peronistische sociale netwerken, zoals de aanwezigheid van beschermheren, makelaars en klanten, kunnen teruggevonden worden bij de Argentijnse voetbalclubs. Daar zoeken de bestuurders, vaak politici op municipaal, provinciaal en nationaal niveau, politieke hulp voor hun club. De bestuurders van clubs en de georganiseerde fans zijn zowel beschermheren en cliënten, afhankelijk van de situatie. Georganiseerde fans verkrijgen van de club bestuurders een machtspositie waaruit ze gemakkelijk economische voordelen kunnen halen. Clubbestuurders, aan de andere kant, hebben de fans nodig voor hun ‘sociale vaardigheden’ om zo steun te mobiliseren voor hun factie binnen de club (Paradiso 2014).

Zoals eerder vermeld is er een duidelijk onderscheid te maken tussen het Engelse voetbal en het Argentijnse voetbal. Dit is ook het geval als er wordt gekeken naar voetbalgeweld. Hoewel Engeland het voetbal als spel naar Argentinië heeft gebracht, heeft het voetbalhooliganisme pas na de militaire overname in 1966 zijn intrede gedaan. Argentinië staat sindsdien niet alleen bekend om hun goed georganiseerde hooliangroepen maar ook om de escalatie van voetbalconflicten met dodelijke slachtoffer tot gevolg (Duke & Crolley 1996, Salvemos al Fútbol 2012). Veel van de acties en motivaties van deze hooliangroepen zijn verbonden met de politiek (Duke & Crolley 2010). De Engelse voetbalhooligans hebben daarentegen geen economische of politieke banden met clubbestuurders of politici.

¹⁰ Sociaal rechtvaardigheid partij.

Andere manieren waarop het Engelse en het Argentijnse voetbal zich onderscheiden zijn de centrale, negatieve rol die de politie in Argentinië speelt, het hogere dodenaantal en het feit dat geweld tussen groepen in Argentinië veel meer beperkt blijft tot alleen het voetbal (Duke & Crolley 1996).

Niet al het voetbalgeweld kan gekoppeld worden aan de politiek. “El aguante” is een belangrijke term in de Argentijnse voetbalcultuur. Het staat voor uithoudingsvermogen, steun en solidariteit. Fysiek geweld is, voor de meeste Argentijnse *hinchas*, het dominantste en belangrijkste gevoel van *el aguante*. In Argentinië zijn genderrol verhoudingen en opvattingen van mannelijkheid (*la masculinidad*) erg belangrijk in de cultuur, zo dus ook in de voetbalcultuur. Het is een vereiste voor hooliganfans om status, macht, eer en *el aguante* te bezitten. Dit heeft ervoor gezorgd dat het gebruik van geweld als iets legitiems gezien wordt (Alabarces 2007; Spaaij 2008; Bourdieu 1977; Archetti & Romero 1994).

Het voetbalgeweld en de toename van interne hooliganconflicten zorgt voor veel onrust in Argentinië en vooral in de voetbalhoofdstad Buenos Aires. In de jaren tachtig beïnvloedde voetbalgeweld al de sportbeleving van de ‘niet-gewelddadige supporters’, in sommige gevallen zelfs zo dat mensen uit angst niet langer voetbalwedstrijden in stadions bijwoonden (Noguera 1986: 152). In de loop van de jaren zijn er een aantal ngo’s opgericht die dit voetbalgeweld proberen te verminderen en te voorkomen. Een van deze ngo’s is Salvemos al Fútbol, opgericht in 2008. Deze ngo probeert door middel van het ondernemen van juridische acties, educatie op scholen en het publiekelijk kritiek leveren op politici een verschil te maken in het voetbalgeweld in Argentinië. Tijdens ons veldwerk in Buenos Aires hebben wij samengewerkt met deze ngo om meer te weten te komen over haar werkzaamheden en het voetbalgeweld. Samen met deze organisatie hebben wij besloten om ons onderzoek onder supporters van Club Atlético River Plate te houden.

We hebben in dit hoofdstuk kort de ontwikkeling van het voetbal met het daarbij komende fenomeen hooliganisme weergegeven. Hierbij werd zichtbaar dat corrupte relaties een grote rol spelen bij dit voetbalgeweld. In het volgende hoofdstuk gaan wij in op de wijze waarop Club Atlético River Plate georganiseerd is. De organisatiestructuur van de voetbalclubs beïnvloedt namelijk ook de sportbeleving van voetbalsupporters en de posities die de *barras bravas* hier innemen.

2. Club Atlético River Plate

In het vorige hoofdstuk hebben we een beeld geschetst van de Argentijnse sportbeleving en de invloed van het voetbalgeweld in Argentinië hierop. Tijdens het veldwerk hebben we ons onderzoek geconcentreerd op één voetbalclub. De keuze viel op Club Atlético River Plate, één van de twee meest populaire voetbalclubs in Argentinië. Voordat we een blik werpen op de twee hoofdthema's, sportbeleving en voetbalgeweld, brengen we eerst de club waarnaar we onderzoek hebben gedaan in kaart. We bespreken in dit hoofdstuk het imago van de club, het voetbal en andere sociale activiteiten, de organisatie van de club en haar beleid rondom geweld.

Imago

River Plate is een van de populairste voetbalclubs in Argentinië en kent een rijke geschiedenis met vele overwinningen. De club werd in 1901 opgericht en het eerste stadion bevond zich in *Dársena Sud*, een arbeiderswijk dicht bij de haven. Na een aantal keren verplicht van stadion te hebben gewisseld, werden er in 1935 plannen gemaakt om een nieuw stadion te bouwen in de wijk Nuñez. In 1938 was het stadion klaar voor gebruik en werd het officieel tot *El Monumental* benoemd. Nuñez is een rustige middenklasse wijk en de club staat daardoor bekend als een club voor de hogere sociale klasse. Haar bijnaam is erg toepasselijk, namelijk *el Millionario*¹¹. Deze bijnaam kent de club grotendeels door het aankopen van de speler Carlos Peucelle. River Plate betaalde voor deze speler in 1931 10.000 peso's (nu ongeveer 1000 euro) wat in die tijd een immens bedrag was (Trasmonte 2013). Ondanks dit imago van de club betekent het niet dat River Plate geen fans kent uit andere lagen van de samenleving. Club Atlético River Plate is samen met Boca Juniors een van de twee meest geliefde clubs van Argentinië en kent fans over het hele land. Het aantal fans is sinds de club is opgericht alleen maar blijven groeien en de club kent op dit moment tussen de 100.000 en 120.000 *socios*¹².

River Plate kent twee vormen van lidmaatschap. De eerste, *activo simple*¹³, biedt de *socio* een lidmaatschap waarbij men alleen toegang heeft tot de wedstrijden van River Plate in de *Primera Division*¹⁴. Voor het *activo pleno*¹⁵ lidmaatschap betaalt men voor alle diensten van de club en mag men dus gebruik maken van de dagelijkse activiteiten en sporten die er plaatsvinden. El Club Atlético River Plate is dus meer dan alleen een voetbalclub. Supporters waarmee wij hebben gesproken benadrukken het sociale karakter van River Plate. "River is meer dan alleen voetbal. De club is

¹¹ De miljonair

¹² leden

¹³ Basis lidmaatschap

¹⁴ Eerste divisie

¹⁵ Compleet lidmaatschap

dinsdag tot en met zondag geopend en dagelijks komen er meer dan 5000 mensen over de vloer”¹⁶ vertelt Cesaro. “Ik ga elke dag na school richting de club. Van dinsdag tot en met donderdag heb ik schaaklessen en in het weekend soms wedstrijden.”¹⁷ River Plate heeft een rijk aanbod aan sporten, van schaken, tot volleybal en dans. Niet alleen worden er meer dan dertig sporten aangeboden, de club heeft daarnaast barbecues die afgehuurd kunnen worden, een zwembad toegankelijk voor haar *socios* en een gymnasium. Het stadion, de kantine, de *quinchos*¹⁸ en de sportvelden rondom het stadion dienen als een sociale ontmoetingsplaats. Voor de oudere leden vinden er elke dinsdag en donderdag activiteiten plaats. Er worden sociaal culturele activiteiten georganiseerd zoals toeristische uitstapjes en theatervoorstellingen en ook gaat men af en toe zwemmen.

De *Subcomision del Hincha*¹⁹ is een interne organisatie die uit vrijwilligers bestaat. Deze vrijwilligers houden zich onder andere bezig met de organisatie van het verven en opknappen van het stadion en de gebouwen van de club. Daarnaast verzamelen ze kranten die worden uitgedeeld tijdens de wedstrijden in het stadion om ze feestelijk te verscheuren en organiseren ze barbecues waarbij soms wel 500 mensen aanwezig zijn.

Naast de sportactiviteiten in de club kent River Plate als enige voetbalclub ter wereld ook een basisschool, middelbare school en universiteit. Op de universiteit worden de opleidingen sportjournalistiek en sportdocent gegeven. De focus op educatie ziet men ook terug in het aantal jeugdspelers die het professionele voetbal bereiken vanuit de jeugdopleidingen van River Plate. Op het terrein van de club bevindt zich een herberg waar talentvolle jonge spelers uit het hele land al van jongs af aan intern wonen om tot profvoetballer te worden opgeleid.

Voetbal

River Plate's amateurvoetbal bestaat uit *infantiles*, *juveniles* en *seniores*. In de categorie *seniores* spelen oud-voetballers van River Plate, die te “oud” zijn voor het professionele voetbalteam. De *juveniles* bestaat uit zes divisies die op basis van leeftijd zijn bepaald. De *infantiles* bestaat uit de jonge generatie die bij River Plate wordt opgeleid. Elke divisie kent zijn eigen trainer en een team dat de trainer bijstaat.

Het professionele voetbalteam van Club Atlético River Plate bestaat uit 31 spelers en speelt in de eerste divisie van Argentinië. De technische directeur en trainer van het professionele voetbalteam is Marcelo Daniel Gallardo. Hij werkt samen met een team dat onder andere bestaat uit

¹⁶ River Plate es más que fútbol. El club abra de martes a domingo y unas 5000 personas pasan por día.

¹⁷ Cada día voy a la cancha después el colegio. Tengo clases de ajedrez de martes a jueves y los fines de semanas juego partidos a veces.

¹⁸ barbecueplaatsen

¹⁹ Departement dat activiteiten organiseert voor de voetbalsupporters van de club

specialisten zoals psychologen, massagetherapeuten en diëtisten. Bij het professionele voetbal wordt er alle dagen van de week getraind en zijn de spelers standaard de dag na de wedstrijd vrij. De nacht voor de wedstrijd slapen alle spelers samen op de club. In het stadion zijn er bedden aanwezig zoals in een hotel.

Het professionele voetbal van River Plate heeft vele successen behaald en heeft haar populariteit te danken aan de ontastbare positie die het sinds haar oprichting innam. Zo speelde de ploeg altijd in de eerste divisie en heeft het vijftig keer de *Primera División* gewonnen. Daarnaast heeft River Plate twee *Copa Libertadores*, een *Intercontinental*, een *Supercopa* en een *Suramericana* gewonnen.

Toch heeft Club Atlético River Plate ook een aantal lastige jaren achter de rug. In 2011 verloor River Plate zijn onaantastbare reputatie toen het professionele voetbalteam degradeerde van de *Primera División* naar de B divisie. Deze degradatie van de club is voor velen een lastig thema. Zo benadrukte Pedro, een vrijwilliger werkzaam bij River Plate: “Het was de eerste en enige keer!”²⁰

Civiele organisatie

River Plate is een non-profit civiele organisatie en telt zo'n 34 politieke facties (River Plate Sitio Oficial 2014). Deze vorm van organisatie biedt de supporters een mogelijkheid tot actieve bijdrage aan de voetbalclub. Iedere vier jaar vinden er verkiezingen plaats waarbij de facties zich verenigen in verschillende fronten en de *socios* in de gelegenheid worden gesteld nieuwe bestuurders (*dirigentes*) en een voorzitter (*presidente*) te kiezen. Aan deze verkiezingen gaat vaak een intensieve verkiezingscampagne vooraf (Crolley & Duke 2007: 178). De gekozen voorzitter benoemt vanuit zijn factie de 25 bestuurders die samen een directie en financiële commissie vormen. De directie komt iedere vijftien dagen bijeen om over de dagelijkse activiteiten, zoals het contracteren van spelers, te vergaderen. De financiële commissie werkt als het ware als een controleorgaan voor de uitgaven van de club. Daarnaast benoemt de voorzitter de chefs voor de verschillende afdelingen van de club. Een aantal van deze afdelingen zijn: professioneel voetbal, overige sporten, interne communicatie, *Subcomision del Hinchas*, marketing, beveiliging en *River Solidario*.

De afdeling interne communicatie houdt zich bezig met persvoorlichting, updates van de website en sociale media zoals: Facebook, Twitter, Vine, Instagram en YouTube. Via het laatste kanaal zendt de club River Plate TV uit. Daarnaast kent de club een perszaal waar persconferenties worden gehouden met spelers; voor en soms ook na de wedstrijd. De technische directeur en trainer beslissen welke spelers er beschikbaar worden gesteld om met de externe pers te praten. Ook is de technische directeur de persoon die beslist of er externe pers aanwezig mag zijn bij de trainingen van

²⁰ Fue la primera y única vez!

het eerste elftal. De perschef van River Plate functioneert daarnaast als intermediair tussen de media en de voetballers van River Plate.

De afdeling Marketing houdt zich vooral bezig met de verkoop van kleding, lidmaatschappen en entreekaarten. Naast het updaten van de website en andere hierboven genoemde sociale media, zijn ze verder niet actief bezig met promotie. River Plate heeft al zoveel naamsbekendheid dat er door de media vanzelf over de activiteiten van de club geschreven wordt.

De afdeling River Solidario zet zich in op sociale vlakken zowel binnen als buiten de club. River Solidario werd in 2003 opgericht nadat er een overstroming had plaatsgevonden in Santa Fe, waar duizenden huishoudens werden getroffen. Deze natuurramp was de aanleiding om een helpende hand te gaan bieden in momenten van nood. De club heeft zich toen mede getransformeerd tot donateur op nationaal niveau. Er wordt sindsdien kleding, langdurig houdbaar voedsel, water, beddengoed en schoolspullen ingezameld om in geval van nood uit te delen (River Plate Sitio Oficial 2015). Deze afdeling onderhoudt de contacten met ngo's en gaat daar soms een samenwerking mee aan. Al kan geconstateerd worden dat de organisatie van River Solidario voor het overgrote deel al deze werkzaamheden zelf uitvoert.

Onder de chefs van de afdelingen, die een salaris ontvangen, werken vrijwilligers van de factie. Zo was onze contactpersoon Pedro actief binnen de factie van d'Onofrio, die in 2014 het voorzitterschap won. Hierdoor kwam er voor hem een vrijwillige functie beschikbaar bij de interne afdeling communicatie, waar hij voor vier jaar actief kan zijn tot de volgende verkiezingscampagne.

Elena, een supporter die we hebben geïnterviewd, is actief als vertegenwoordigster van de *socios*. River Plate kent in totaal 150 vertegenwoordigers van *socios*, dat zijn vertegenwoordigers van zowel de winnende factie als de verliezende facties van de verkiezingen. Deze vertegenwoordigers van de *socios* komen twee keer per jaar bijeen in een vergadering en beslissen of de balans aan het begin en het einde van het jaar wordt goedgekeurd en is nageleefd.

Beleid rondom voetbalgeweld

De club houdt zich op verschillende manieren bezig met het aanpakken van voetbalgeweld. Enerzijds roepen ze voor aanvang van een wedstrijd leuzen om als "*no a la violencia*"²¹ en worden er vlaggen met eenzelfde tekst het veld op gedragen voordat de wedstrijd begint. Anderzijds organiseren ze *cenar de camaradería*²² of andere vormen van ontmoetingen tussen voorzitters van voetbalclubs voor aanvang van een wedstrijd. Bij zo'n ontmoeting gaan de voorzitters met elkaar op de foto en spreken ze zich soms uit tegen voetbalgeweld.

²¹ Nee tegen geweld

²² kameraadschapdiners

Een aantal dagen voor de *superclásico*²³ trilogie²⁴ tussen River Plate en Boca Juniors, participeerden Daniel Osvaldo, een speler van Boca Juniors, en Leonardo Ponzio, een speler van River Plate, plus de voorzitters van de clubs, in een activiteit van SOS infantil²⁵ (Olé 2015). Zo spreekt men zich in de persconferentie tegen voetbalgeweld uit en wordt er gesproken over alles wat de levens van families in gevaar zou kunnen brengen (Olé 2015). De voorzitters gaan gezamenlijk met elkaar op de foto en geven in interviews aan dat ze families weer terug naar het stadion willen laten komen. De meningen over dit soort media-activiteiten van de voorzitter van River Plate onder de supporters van de club lopen uiteen. Zo zei Carmen, een vrouw van vijftientig jaar oud die actief is binnen een factie van River Plate en werkzaam is voor de *Subcomision del Hincha*: “Vele supporters zijn onder de indruk van de bijeenkomsten, het is een thema waar vaak een hele maand over gepraat wordt.”²⁶ Mariano Bergés, de voorzitter van de ngo Salvemos al Fútbol, noemt deze activiteiten echter eenmalige shows die geen verschil maken. Sommige supporters sluiten zich in hun mening aan bij Mariano en zien dit soort kleinschalige acties als een scherm waarachter de clubs, de AFA²⁷ en de regering zich verschuilen.

Er wordt dus door de directie van River Plate uitgesproken dat het geweld in het voetbal moet stoppen. Felle actievoering tegen het geweld ontbreekt echter. Dit komt grotendeels doordat het bestuur van de voetbalclub de overheid als verantwoordelijke voor het probleem ziet. Volgens Pedro is het een thema dat onbespreekbaar is: “De club houdt zich aan de (veiligheid)regels van het ministerie van veiligheid en huurt bijvoorbeeld politie en privébeveiliging in. De club legt verdere verantwoordelijkheid van het geweld in het voetbal bij de overheid neer.”²⁸

Een voorbeeld van een geweldsdelict dat plaatsvond in de kantine van River Plate is de confrontatie tussen officiële en niet-officiële *barras bravas* op 25 november 2014. Deze laatste groep, die graag de machtspositie van de officiële *barras bravas* wil overnemen, bestormde de kantine en viel de officiële *barras bravas* aan (Playfutbol 2014). De gebeurtenis vond overdag plaats in aanwezigheid van volwassenen en kinderen die zich op dat moment in de kantine bevonden. Er vielen drie gewonden (Playfutbol 2014). D’Onofrio, de voorzitter van River Plate, reageerde op deze gebeurtenis door te zeggen dat *barras bravas socios* zijn en daarom niet de toegang tot de club geweigerd mogen worden (ESPN, Inc 2014). Dit betekent volgens hem dat de club alleen sancties

²³ De klassieker

²⁴ Men sprak in de media over een trilogie, omdat River Plate en Boca Juniors elkaar in korte tijd drie maal troffen in zowel de Primera Division als de Copa Libertadores (de wedstrijden vonden plaats op 3, 7 en 14 mei 2015).

²⁵ SOS kinderdorp

²⁶ Muchos hinchas están impresionados por estos encuentros en las previas. Es un tema de que muchas veces se hablan por lo menos un mes.

²⁷ De Argentijnse voetbalbond

²⁸ El club se comporta conforme a las reglas del ministerio de la seguridad, y, por ejemplo, emplea la policia y la seguridad privada. Para cambiar algo lo hace responsable el estado.

Basta de violencia!

kan opleggen, maar de *barras bravas* niet hun lidmaatschap kan afnemen. Het afnemen van een lidmaatschap wordt door het INADI (*Institucion Nacional Contra la Discriminación*)²⁹ gezien als discriminatie. Om deze reden stelt d'Onofrio dat de wet zal moeten worden aangepast om ervoor te kunnen zorgen dat *barras bravas* niet ongestraft zullen blijven (ESPN, Inc 2014).

De verantwoordelijkheid wordt door de voorzitter dus neergelegd bij de overheid. De overheid kaatst de bal echter terug en wijst de voetbalclubs als verantwoordelijken aan in de strijd tegen het geweld. Hierdoor wordt er door geen van beide concrete acties ondernomen. Op dit moment werkt River Plate dus niet samen met ngo's die zich bezighouden met het thema van geweld in het voetbal. Dit geldt ook voor Salvemos al Fútbol. De strategieën van deze organisatie komen in hoofdstuk vier aan bod.

²⁹ Nationale institutie tegen discriminatie

3. Identificatie en sportbeleving

In dit hoofdstuk ligt de focus op de supporters van River Plate. Als eerste komt hun liefde voor voetbal en de passie voor hun club aan bod. Daarna wordt de manier waarop de supporters zich identificeren met River Plate besproken en vergeleken met eerder besproken theorieën benoemd in het theoretisch hoofdstuk. Het hoofdstuk eindigt met een beschrijving van de sportbeleving van de supporters.

Passie voor voetbal

Voetbal is overal zichtbaar en een belangrijk onderdeel van de Argentijnse samenleving. Elke dag lopen er mensen in voetbalshirts over straat. In cafés en restaurants hangen er televisieschermen waarop het voetbal wordt uitgezonden en in de wijken van de voetbalclubs zijn muurschilderingen in de kleuren van de club, of vlaggen achter de ramen, te zien. De sterke verbondenheid die fans met hun club in Buenos Aires voelen, en zo ook dus de River Plate supporters, bestaat in eerste instantie uit het algemene plezier door het bekijken van voetbalwedstrijden. Irene verwoordt haar passie voor voetbal als volgt: ‘Ik adem voetbal!’³⁰ Weinig mensen die we hebben gesproken kijken alleen naar de voetbalwedstrijden van hun eigen club. Het Spaanse, Engelse en Italiaanse voetbal is geliefd en ook de *Champions League* wordt door vele supporters bekeken. Daarnaast zijn er supporters die wedstrijden van andere clubs in de Argentijnse *Primera División* volgen. Het bekijken van de wedstrijden van de *Primera División* is afhankelijk van de tijd die de persoon heeft en de kwaliteit van de wedstrijden. Zo vertelt Ingrid dat ze het leuk vindt om de wedstrijden van de *Primera División* te kijken omdat ze het over het algemeen leuk vindt om naar voetbal te kijken en nieuwsgierig is naar de uitslagen van de wedstrijden. Victor kijkt wel eens naar wedstrijden van Racing Club, omdat hij vindt dat ze op het moment leuk voetbal spelen. Fernán, een man van eenendertig jaar oud, keek vroeger vaak het hele weekend met zijn vrienden naar alle wedstrijden van de *Primera División*. Tegenwoordig kijkt hij niet meer zoveel wedstrijden en is hij alleen nog geïnteresseerd in klassiekers tussen rivaliserende clubs. Specifieke interesses in voetbalclubs of voetballeagues verschillen dus per supporter, maar over het algemeen kijkt iedereen naar voetbal.

Club Atlético River Plate

De interesse in het voetbal is echter niet vergelijkbaar met de interesse voor de eigen club, River Plate. Manuel legde dit als volgt uit: “Ik zou bijvoorbeeld niet zo’n fan kunnen zijn van Real Madrid,

³⁰ Yo respiro fútbol – Interview Irene

want ik ken de geschiedenis niet en de rivaliteit met andere clubs niet. Toen ik in Engeland studeerde en mensen mij vroegen voor welke club ik was, zei ik altijd River.”³¹

De passie voor een voetbalclub maakt voor de Argentijnse voetbalfans deel uit van de identiteit. Een voetbalclub dient als sociale categorie waarmee de supporters zich verbonden voelen (Akerlof 2000). De familie waar men in geboren wordt heeft grote invloed op de club waar iemand fan van is en waarmee de fan zich dus verbonden voelt. Zo zeggen sommige supporters van River Plate dat ze al fan waren van de club vanaf hun geboorte. Anderen werden van jongs af aan al door hun familie meegenomen naar het stadion en zeggen vanaf een jaar of zes bewust fan te zijn van de club.

Toch wordt er door sommige supporters nadruk gelegd op het zelf maken van de keuze voor de club. Dat die keuzemogelijkheid er is, ondanks het fanatisme voor de club binnen de familie, wordt onder andere duidelijk in ons gesprek met een bewaker bij River Plate. Hij vertelt dat zijn zoontje van twaalf interesse toont in de club Racing en dat hij dat als vader accepteert. Hij stelt zelf heel duidelijk dat zijn hart bij River Plate ligt, maar vindt de keuze van zijn zoon geen probleem. Zo brengt hij hem naar het stadion van Racing Club en wacht buiten wanneer zijn zoon de wedstrijd bijwoont. Het maken van een keuze voor een club is serieus en wanneer men eenmaal bewust voor een voetbalclub heeft gekozen wordt er daarna eigenlijk niet gewisseld. Na het maken van zo'n keuze is men als het ware voor altijd verbonden met deze club. Geraldo, een man van vijfenveertig jaar en zelf ook nog steeds voetbal spelend, benoemt de band met de club als volgt: “Men kan van vrouw wisselen of zelfs veranderen van sekse, maar de club waar je fan van bent verandert nooit!”³² Toch is het niet helemaal onmogelijk om te wisselen van voetbalclub. Zo spraken we Elena, een vrouw van drieëntwintig, die vertelde dat haar oma op latere leeftijd fan werd van River Plate. “Mijn oma was fan van Boca maar trouwde met een man die fan was van River. Normaal wissel je niet van club maar ze ging mee met haar man en zonen naar het stadion van River Plate en werd een fanatieke fan van de club.”³³

Ook Vincent, een jongen van achttien jaar oud die eerst fan was van Boca Juniors, vertelde dat hij toen hij tien jaar oud was besloot om van club te veranderen en fan te worden van River Plate. Het continu of meerdere malen veranderen van voetbalclub komt echter zelden voor en wordt, wanneer dat wel voorkomt, door de supporters van River Plate niet serieus genomen. Zo'n supporter past niet goed binnen de subcultuur van de River Plate fans.

³¹ Por ejemplo, no puedo ser muy hinchado de Real Madrid, porque no conozco la historia y la rivalidad de ese club con otros clubes. Cuando estudié en Inglaterra y la gente me preguntaron para que club era, siempre dije River.

³² “Alguien se puede cambiar de mujer o del género, pero el club de fútbol nunca cambia!” – Interview Geraldo

³³ “Mi abuela era hinchada de Boca, pero se casó con mi abuelo que era hinchado de River. Normalmente no se cambia del club, pero fue con su marido y sus hijos a la cancha de River Plate y se hizo muy fanática de River.” - Interview Elena

Identificatie met de club

Sport is een belangrijke factor in het vormen en in stand houden van de sociale en culturele identiteit (Stone 2007). Identificatie met River Plate wordt door de supporters geuit door hun streven een loyale supporter te zijn. Dit houdt in het tonen van trotse gevoelens en het ten alle tijden steunen van de club. Fans die het professionele team overal naartoe volgen en proberen bij iedere wedstrijd in het stadion aanwezig te zijn, worden door onze informanten als serieus en fanatiek bestempeld. Verschillen tussen supporters zijn zichtbaar in het fanatisme van het volgen van de wedstrijden van River Plate, met een nadruk op het bijwonen van de wedstrijden in het stadion en het kijken van de wedstrijden op televisie. Alba vindt het bijwonen zelfs zo belangrijk, dat ze mede daarom niet haar opleiding sportjournalistiek heeft afgemaakt. “Als ik als sportjournalist zou werken kan ik nooit meer op zondag naar de wedstrijden van River Plate in het stadion, en dat vind ik het leukste wat er is.”³⁴

Het dragen van de clubkleuren tijdens de wedstrijd en voor sommigen ook op momenten dat er geen voetbalwedstrijden plaatsvinden, vormt een belangrijk onderdeel van de identificatie van supporters met de club. Het dragen van de kleding dient zowel als persoonlijke en sociale identificatie met het team (Decrop 2002: 514). Tijdens de wedstrijden is het hele stadion rood met wit gekleurd en bijna alle supporters die we hebben gesproken dragen een T-shirt of trui van River Plate wanneer ze naar het stadion gaan om een wedstrijd bij te wonen. Bij het kijken van de wedstrijden op televisie is het dragen van het T-shirt iets minder gangbaar.

De kleding functioneert ook in het maken van onderscheid tussen de supporters van de eigen club en de andere clubs. Differentiatie op basis van Wij vs. Zij (Turner 1987: 13) is zowel binnen als buiten het stadion terug te zien. Zo vertelde Elena ons dat zij wanneer ze met Boca Junior fans in de bus zit, en hen dus herkent op basis van de kleuren van de club, ze zich minder veilig voelt en er voor kiest om de bus weer te verlaten. Deze vorm van *othering* is puur gebaseerd op de identificatie met een voetbalclub (Sökefeld 1999).

Verschillende niveaus van identificatie met de voetbalclub laten het belang van de club voor de identiteit van de supporter zien. Verschillende niveaus zijn ook zichtbaar onder geïnterviewde River Plate supporters en kunnen daardoor ingedeeld worden in het schema van Giulianotti (2002). Zoals beschreven in het theoretisch hoofdstuk onderscheidt hij vier categorieën op basis van een horizontale lijn (*traditional – consumer*) en een verticale lijn (*hot – cool*) (Giulianotti 2002). *Hot* en *cool* geven de mate van identificatie van de supporter met een specifieke club weer (Giulianotti 2002). Supporters als Elena, die dagelijks een armbandje omheeft van haar club, of Ingrid en Alba, die tatoeages van River Plate hebben, zullen op de verticale lijn bij *hot* worden ingedeeld. Aimon, die minder waarde hecht aan de wedstrijden van de *Primera División*, weinig wedstrijden in het stadion

³⁴ Si trabajara como periodista deportiva, nunca podría ir a los partidos en la cancha, y eso es lo que más me gusta!

bezoekt en niet vaak het T-shirt van River Plate aantrekt bij het bekijken van een wedstrijd, valt onder de categorie *cool*.

De mate waarin de supporters zich identificeren met de club verschilt dus per persoon. Het andere verschil zit volgens Giulianotti in de mate van voetbalconsumptie, die hij in zijn schema indeelt op de lijn tussen de uitersten *traditional* en *consumer*. Wanneer supporters zich op deze lijn dichtbij *consumer* bevinden en daarnaast bij de verticale lijn dichtbij *cool* zijn in te delen, vallen ze onder de categorie *Flâneur*. *Consumer* wordt beschreven als iemand die consumeert om het consumeren en dus het voetbal kijkt voor het voetbal en geen verbondenheid voelt met een club. Uit de interviews blijkt echter dat hoe meer iemand zich verbonden voelt met zijn of haar club, hoe meer de persoon ook van voetbal houdt en dus in het algemeen voetbal "consumeert". Het hart ligt bij de club en de interesse bij het voetbal in het algemeen. Zo zal men niet snel de wedstrijden van de rivaal kijken maar volgt men wel degelijk andere clubs en geniet men bijvoorbeeld van het Europees voetbal. Uit gesprekken met alle geïnterviewde fans is daarnaast naar voren gekomen dat een persoon die zich niet identificeert met een Argentijnse voetbalclub, over het algemeen verder ook geen voetbal consumeert. Dit betekent dat we Giulianotti's categorie *Flâneur*, het type supporter dat voetbal consumeert maar geen enkele identificatie heeft met een specifieke club, tijdens het veldwerk niet zijn tegengekomen. Geen van de geïnterviewde supporters is in te delen in onder *Flâneur* en de categorie past hierdoor dus niet goed bij onze onderzoeksresultaten.

Supporters die passief zijn in alle activiteiten rondom de club kunnen daarnaast lastig ingedeeld worden in de categorieën van Giulianotti en Hunt *et al.* (1999). Deze supporters kijken geen wedstrijden op televisie, wonen nooit een voetbalwedstrijd bij in het stadion en dragen ook geen kleding van de club. Vaak zeggen deze supporters fan te zijn van River Plate, omdat hun familieleden fan zijn van de club. Men identificeert zich wel degelijk met River Plate, maar interesseert zich weinig voor de ontwikkelingen rondom het voetbal.

Wel zijn er drie categorieën van Hunt *et al.* (1999: 442) die goed aansluiten bij de onderzoeksresultaten. Zo zijn de geïnterviewde supporters, op basis van verschil in fanatisme en niveau van identificatie, te plaatsen onder *Devoted*, *Fanatical* of *Dysfunctional* sportfan. Sara, een vrouw van zesentwintig, valt te plaatsen onder de categorie *Devoted*. Ondanks de degradatie van River Plate in 2011 is zij nog steeds een trouwe supporter. Ze kijkt vaak, maar niet altijd, naar de voetbalwedstrijden op televisie. Ze identificeert zich met River Plate, maar heeft de club niet als hoogste prioriteit. Manuel heeft een enorme toewijding voor River Plate en valt onder de categorie *Fanatical*. Hij bezoekt dagelijks de website van de club en is op de hoogte van al het nieuws. Daarnaast kijkt hij alle wedstrijden in het stadion of op televisie en draagt dan altijd de kleding van de club. De beschrijving van de laatste categorie *Dysfunctional fan* sluit aan bij de *barras bravas*, maar sluit een aantal niet-georganiseerde voetbal supporters niet uit. Zo is er vulgair gedrag van supporters

zichtbaar in het stadion en geeft een aantal door ons geïnterviewde supporters toe ook wel eens gewelddadig gedrag te hebben vertoond.

Deze categorieën van fanatisme en identificatie worden door de supporters van River Plate in verschillende fases van hun leven doorlopen. Zoals Crawford beschrijft aan de hand van zijn concept *career*, identificeren supporters zich in meer of mindere mate met hun team, afhankelijk van de levensfase waarin zij zich bevinden (Crawford 2003: 225). Kijkend naar de supporters van River Plate zagen we dat men vaak fanatieker begint te worden wanneer men een leeftijd bereikt waarop zelfstandig het stadion bezocht kan worden. Zo vertelt Alba, een vrouw van tweeëntwintig jaar, dat ze het idee heeft dat ze de afgelopen jaren fanatieker is geworden. “Vroeger ging ik altijd met mijn vader mee; nu kan ik zelf kiezen wanneer ik naar het stadion ga.”³⁵ Niet bij iedere supporter groeit het fanatisme naarmate hij of zij ouder wordt. Alonso, een student van vijftwintig vertelde ons dat hij de laatste jaren juist wat minder fanatiek is geworden. “Vroeger wilde ik bij iedere wedstrijd zijn. Nu kan ik school belangrijker vinden en kies ik er soms voor om niet naar het stadion te gaan.”³⁶

Verandering in identificatie vindt bij alle supporters van River Plate plaats. Men blijft echter altijd trouw aan de club, zoals ook duidelijk werd in de gesprekken met gepensioneerde supporters. Deze groep van vijftien man komt iedere dinsdag en donderdag bij elkaar in de club om gezamenlijke activiteiten bij te wonen. Men woont de wedstrijden niet meer bij, maar is nog steeds wekelijks in het clubhuis te vinden en spreekt enthousiast over River Plate.

Sportbeleving van River Plate supporters

Tijdens het bijwonen van een voetbalwedstrijd van River Plate spreken we een aantal supporters die zichtbaar nerveus en zenuwachtig zijn voor de wedstrijd. Zo ook Pedro, met wie we ruim twee uur van te voren naar het stadion zijn gereisd. We vragen hem hoeveel mensen er ongeveer de wedstrijd zullen bijwonen. “Er zullen maar ongeveer 45.000 mensen komen, het is een onbelangrijke wedstrijd”³⁷, vertelt hij ons. We kijken het stadion rond en zien dat er langzaam steeds meer mensen de vakken in komen. Achter de goals bevinden zich op de onderste tribune zitplaatsen en op de bovenste staanplaatsen. In de overige vakken, waar de kaartjes wat duurder zijn, heeft men meer ruimte en beter zicht op het veld. Hier lopen mensen rond van alle leeftijden. Kinderen op de schouders bij hun vaders, dames met hun zoons, vriendinnen en vooral veel jongens en mannen. Een uur van tevoren zit het stadion vol met wit met rood gekleurde fans en over de zijkanten van de vakken zijn overal doeken gespannen met aanmoedigende teksten of namen van wijken of steden.

³⁵ Antes siempre iba con mi padre a la cancha. Ahora puedo elgir cuando quiero ir. – Interview Alba

³⁶ Antes querría ver cada partido en la cancha. Ahora puedo no ir porque tengo que estudiar y lo veo como algo más importante. – Interview Alonso

³⁷ No vendrá más que 45.000 personas, no es un partido importante.

Tot vlak voor aanvang van de wedstrijd blijft het midden van het vak Popular Sivori, het bovenste vak achter het goal, leeg. Dan, zo'n twintig minuten voor de aftrap, komen er een hoop jongn mannen de tribune op en wordt er een groot spandoek opgehangen waar de tekst 'Los Borrachos del Tablón'³⁸ opstaat. Dit doek is bezit van de barras bravas, die tijdens iedere wedstrijd dit gedeelte van het stadion bezetten. De entree van de barras bravas wordt afgemaakt door de intrede van een band. Deze band komt met veel lawaai het vak binnengelopen en alle mensen uit dat vak beginnen te springen en te zingen. Het zingen houdt gedurende de hele wedstrijd aan en er wordt vaak harder gezongen na een aanval van de tegenpartij om het team extra aan te moedigen. Met de trommels wordt het ritme aangegeven van de liedjes die door supporters in alle vakken van het stadion luidkeels worden meegezongen. Ondanks de overweldigende sfeer en het aanhoudende zingen, eindigt de wedstrijd in gelijk spel en gaan de supporters teleurgesteld naar huis toe.

Toegewijde fans worden persoonlijk geraakt bij zowel overwinnen als verliezen (Wiid en Cant 2015: 387). Gevoelens van teleurstelling na een verloren wedstrijd zijn onder River Plate supporters dus niet uitzonderlijk. Door ons geïnterviewde supporters geven aan dat niet alleen de uitslag, maar ook het toeleven en kijken naar een wedstrijd hun alledaagse emoties beïnvloedt. Fidel vertelde dat de manier waarop hij zich op maandag voelt, beïnvloed wordt door de uitkomst van de wedstrijd van River Plate de avond ervoor. "Als ik een lange dag moet werken, maar er 's avonds een wedstrijd van River is, dan verheug ik mij daar enorm op en weet ik dat de avond vermakelijk gaat zijn."³⁹ Niet iedereen wordt standaard zenuwachtig voor een wedstrijd. Zo zegt Juan dat hij vooral zenuwachtig wordt voorafgaand en tijdens wedstrijden tegen Boca Juniors. Voor de andere wedstrijden heeft hij te weinig interesse.

Ondanks de zenuwen geeft het voetbal supporters van jong tot oud plezier en ontspanning. "Voetbal is zelfs meer dan ontspanning, het is een passie"⁴⁰ zegt Cesaro. "Natuurlijk zijn er veel andere dingen die ik leuk vind, zoals uitgaan. Maar het leukste vind ik voetbal!"⁴¹ Niet alleen Cesaro, maar vele andere supporters noemen het voetbal een passie. Zo vertelt Ismael dat hij over het algemeen van sport houdt en naar vele verschillende sporten kijkt. Toch heeft voetbal volgens hem iets extra's. Het is aantrekkelijk en de strategieën van het spel zijn interessant. "Men kan een kampioenschap van een jaar hebben en alles wordt beslist in de laatste minuut van een wedstrijd. Dit

³⁸ Letterlijk vertaalt: de dronkaards van de planken. Het is de naam van de officiële *barras bravas*. De planken verwijzen naar de houten zitplekken die het vak waarin zij zitten in het stadion vroeger had.

³⁹ Cuando tengo que trabajar todo el día, pero hay un partido de River Plate por la noche, me alegro mucho y sé que voy a tener una noche divertido.

⁴⁰ Fútbol es más que un recreo, es una pasión. – Interview Cesaro

⁴¹ Me gustan más cosas, como salir por ejemplo. Pero lo que más me gusta es el fútbol! – Interview Cesaro

is wat voetbal een goede sport maakt.”⁴² Arnoldo noemt voetbal daarnaast ook vermakelijk. “Ik kijk het zoals ik een film of serie kijk. Het is ook vermakelijk als ik naar het stadion ga, maar dan is het meer een spektakel.”⁴³ Een onderdeel van dit spektakel is het collectief dragen van de kleuren rood en wit van River Plate. Dit geeft de fans een gevoel van gemeenschap en kan leiden tot extatisch gedrag tijdens speciale omstandigheden tijdens een wedstrijd (Decrop 2002: 515). Wanneer River Plate scoort juicht het hele stadion en feliciteren de supporters elkaar. De supporters vormen een actief onderdeel van het spel en transformeren het evenement tot een dramatisch spektakel.

Een gevoel van saamenhorigheid en verbondenheid tussen River Plate fans is sterk aanwezig in het stadion *El Monumental*. Zo vertelt Manuel dat hij altijd veel contact heeft met andere supporters die rondom hem zitten op dezelfde tribune. Deze verbondenheid is kortstondig en simpel, maar herhaalt zich tijdens iedere thuiswedstrijd van River Plate. Hij weet bijvoorbeeld niet hoe deze mensen heten, of ze getrouwd zijn en waar ze wonen, maar ze juichen wel samen en kletsen over de wedstrijd gedurende de paar uur dat ze tijd spenderen in het stadion.

Het bezoeken van wedstrijden is dus een sociale gebeurtenis, die vaak centraal staat binnen families. Vele supporters vertellen dat ze al van jongs af aan met hun familie naar het stadion gingen. “Mijn zusje ging al mee naar de wedstrijden toen ze nog een baby was”⁴⁴ vertelt Irene. Macarena gaat ook al van jongs af aan naar het stadion. “De eerste keer dat ik naar het stadion ging was tijdens het vieren van een kampioenschap. Mijn vader nam me mee naar de obelisk en daarna gingen we naar *el Monumental*.”⁴⁵ Nog steeds wordt ze vaak door haar vader opgehaald om naar de wedstrijden te gaan. Ze zit tegenwoordig met vrienden op een andere tribune in het stadion, maar reist nog wel samen met haar vader en zus.

Het bezoeken of kijken van wedstrijden met vrienden komt ook vaak voor. Vriendschappen zijn niet afhankelijk van de voetbalclub waarmee men zich identificeert, maar beïnvloedt de contacten van een aantal supporters wel degelijk. Het fan zijn van River Plate is voor alle supporters die we hebben gesproken een extra dimensie in de vriendschap. “Ik heb een paar kennissen die ik weinig zie en daardoor niet goed ken. Ondanks dat kunnen we altijd goed over River Plate praten!”⁴⁶ vertelt Ismael. Geraldo verwoordt het hebben van vrienden die fan zijn van River Plate als volgt: “Het delen van River Plate met vrienden is als een kers op de taart.”⁴⁷

⁴² Un año se puede resumir en el último minuto de un partido. Esto es lo que se hace un buen juego. – Interview Ismael

⁴³ Veo el fútbol como veo una película o serie. También es entretenimiento cuando voy a la cancha, pero allí es más un espectáculo. – Interview Arnoldo

⁴⁴ Mi hermana ya iba a la cancha cuando todavía era una bebé.

⁴⁵ La primera vez que fui a la cancha fue durante las celebraciones del campeonato. Mi padre me llevó al obelisco y después fuimos al Monumental.

⁴⁶ Tengo amigos o conocidos que no conozco muy bien, porque no les veo mucho. Pero siempre podemos hablar bien sobre River Plate! – Interview Ismael

⁴⁷ Compartir ser hincha de River Plate con amigos es como la cereza encima de todo. – Interview Geraldo

Voor de fanatiekere fan zijn relaties met supporters van andere clubs lastiger. Vooral het support van de rivaal van River Plate, Boca Juniors, kan soms lastig zijn voor vriendschappen en relaties. “We grappen in Argentinië veel over de andere voetbalclubs. Mijn vriend is voor Boca en ik kan hem soms wel wurgen!”⁴⁸ zegt Macarena, een fanatieke supporter van drieëntwintig. Ook andere fanatieke River Plate fans geven aan dat het lastig is om met vrienden die fan zijn van Boca Juniors te praten over voetbal. “We praten onderling niet over voetbal, want dat eindigt altijd in ruzie”⁴⁹ zegt Alba. Vriendschappen worden dus zeker niet beëindigd op basis van liefde voor een voetbalclub, maar wel wordt duidelijk dat hoe meer men zich iedere dag bezig houdt met de club, hoe meer vrienden men heeft die ook fan zijn van River Plate.

Veel fanatieke supporters beleven bij voorkeur iedere wedstrijd van River Plate in het stadion en reizen daarvoor vaak de hele zondag om hun team te kunnen zien spelen. Sinds 2012 is het op televisie kijken van een uitwedstrijd van de eigen club echter de enige optie geworden. Door de regering is besloten om *visitantes*⁵⁰ niet langer toe te staan in de hoop zo geweldsincidenten tussen verschillende supporters te voorkomen. In het volgende hoofdstuk wordt de invloed van dit geweld op de sportbeleving uitgebreid besproken.

⁴⁸ En Argentina, bromeamos mucho sobre los clubes de fútbol. Mi novio es de Boca y a veces le puedo matar! – Interview Macarena

⁴⁹ No hablamos sobre fútbol, porque siempre terminamos discutiendo.

⁵⁰ Bezoekers van uitwedstrijden

4. Geweld in het Argentijnse voetbal

“... Op de weg naar buiten veroorzaakte River’s *barras bravas* een rel. Ze begonnen ramen te breken en auto’s in vuur te zetten. Cristian stond achter een hoek te kijken naar het geweld. Toen raakte een van hen hem en mijn zoon viel. Daarbij stak hij Cristian in zijn rug. Ik dacht dat de politie het ging onderzoeken, maar toen realiseerde ik mij dat dit nooit ging gebeuren. Ik moest het zelf gaan onderzoeken....Cristian was nog nooit naar een voetbalstadium geweest, dit was zijn eerste keer.”⁵¹

Deze woorden geven een goed beeld van het geweld van de *barras bravas* in het Argentijnse voetbal. Dit Argentijnse voetbalgeweld verschilt in grote mate van het hooliganisme zoals men het kent in Europa. Toch kent het een overeenkomst; het gaat namelijk in beide gevallen om gestructureerd en georganiseerd geweld dat plaatsvindt in en rondom het voetbalstadion. Het verschil ligt echter in de achterliggende redenen en de mate van het geweld. Het is ons opgevallen dat wanneer we vragen stelden aan onze informanten over het geweld gekoppeld aan concepten als eer, dapperheid of *el aguante*⁵² onze informanten het geweld altijd breder trokken. Zij legden de nadruk op de corrupte relaties tussen de *barras bravas*, de directie van de club, de politie en andere instanties zoals het ministerie van veiligheid en de AFA. De theorieën van Ward over het hooliganisme, besproken in het theoretisch hoofdstuk, lijken in Argentinië niet volledig te gelden (Ward 2002). Het voetbalgeweld moet, volgens onze informanten, verbonden worden met de politiek aangezien het voetbal in Argentinië de samenleving en de politiek beïnvloedt. Dit komt doordat het voetbal deel is van het politieke systeem en hierdoor een sportkwestie al snel wordt gepolitiseerd (Paradiso 2014). Door de politieke verbintenissen wordt het geweld, dat hooligans gebruiken om macht en status te verkrijgen, toegestaan en gelegitimeerd. Het voetbalgeweld kan dus eigenlijk gezien worden als een gevolg van machtsmisbruik door *barras bravas*. Hier wordt later in dit hoofdstuk dieper op ingegaan.

In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan de aanstichters van het voetbalgeweld, de relaties die achter dit voetbalgeweld zitten en de manier waarop dit geweld de sportbeleving van River Plate fans beïnvloedt. We zullen ook kijken naar hoe voetbalgeweld opgelost kan worden volgens River Plate fans die wij hebben geïnterviewd. In dit hoofdstuk hebben we ons de vraag

⁵¹ On the way out, River’s *barras bravas* (hooligans) caused a riot. They started breaking windows, setting cars on fire. Cristian was just watching on a corner. Then one of them hit him and my son fell. Right there he stabbed Cristian in the back. I thought the police was going to investigate, but then I realized it wasn’t going to happen. I had to go out and investigate on my own... Cristian had never gone to a football stadium, it was his first time. Nora Tárraga – Mother of Cristian Rousoulis, assassinated december 1996 (Salvemos al Fútbol 2012).

⁵² *El aguante* is een belangrijke term in de Argentijnse voetbalcultuur wat staat voor uithoudingsvermogen, steun en solidariteit (zie inleiding); Het demonstreert dat je bestendig bent om te vechten. Hoe meer aguante, hoe meer kracht (Interview Maxi).

gesteld: *Hoe wordt voetbalgeweld ervaren door de supporter en wat voor invloed heeft dit geweld op de sportbeleving van de supporter?*

Barras bravas

Het geweld dat plaatsvindt rondom het voetbal in Buenos Aires wordt, volgens onze informanten, voornamelijk veroorzaakt door de *barras bravas*. Wegens veiligheidsredenen hebben wij geen direct contact gehad met *barras bravas*. Alles wat over *barras bravas* in dit onderzoek wordt geschreven hebben wij via andere bronnen verkregen.

De *barras bravas* zijn een hiërarchische georganiseerde supportersgroep binnen Argentijnse voetbalteams. Elke club heeft zijn eigen *barras bravas*. De *barras bravas* is een groep 'fans' die tijdens de thuiswedstrijden met zijn allen op een vaste plek in het stadion zitten. Deze plekken worden voor de *barras bravas* 'gereserveerd'. Mónica Nizzardo, een medeoprichter van Salvemos al Fútbol, is in 2011 op de plek gaan zitten waar de *barras bravas* normaal zaten en werd direct door de beveiliging gevraagd ergens anders te gaan zitten. De beveiliging verklaarde zich tegenover Mónica: "...ze komen zo binnen en slaan iedereen totdat ze hun plek vrij hebben gemaakt en ze zich daar kunnen installeren. Wat ik doe is jou beschermen zodat anderen jou niet slaan."⁵³

Volgens Dario kunnen de *barras bravas* van River Plate geen fans meer genoemd worden: "De *barras bravas* waren ooit fan van River, maar nu zijn ze het alleen maar voor de *negocios*⁵⁴. De *negocios* hebben het een beetje kapot gemaakt."⁵⁵ Ingrid is het daarmee eens en zegt: "Een *barra brava* is iemand die niets voelt voor River, hij voelt alleen iets voor het geld."⁵⁶ *Barras bravas* zijn volgens veel informanten dus geen fans meer maar interesseren zich alleen maar voor het geld. Dit geld verdienen de *barras bravas* door onderhandelingen aan te gaan met politici en de club. Hier zal verderop in dit hoofdstuk nader op in worden gegaan. Volgens onze informanten kunnen de *barras bravas* dus niet gezien worden als fans. Dit zou betekenen dat ze niet te plaatsen zijn in de categorieën van Hunt *et al.* (1999), besproken in het theoretisch hoofdstuk.

Wanneer aanwezig in het stadion hangen de *barras bravas* grote vlaggen en spandoeken op, waaronder ze staan te springen en te dansen tijdens de wedstrijd. Met hun eigen band geven ze het ritme aan van de liederen die in het stadion worden gezongen. Maar naast het vertier dat de *barras bravas* brengen zit er ook een negatieve kant aan hun aanwezigheid. Zo vertelt een informant ons: "Ze gebruiken vuurwerk, drinken alcohol en gebruiken drugs in het stadion; niemand respecteert de

⁵³ Entran y golpean a cualquiera hasta que tengan sus sitios y se pueden instalarse allí. Lo que hago es protegerle, que los demás no le golpean.

⁵⁴ Onderhandelingen

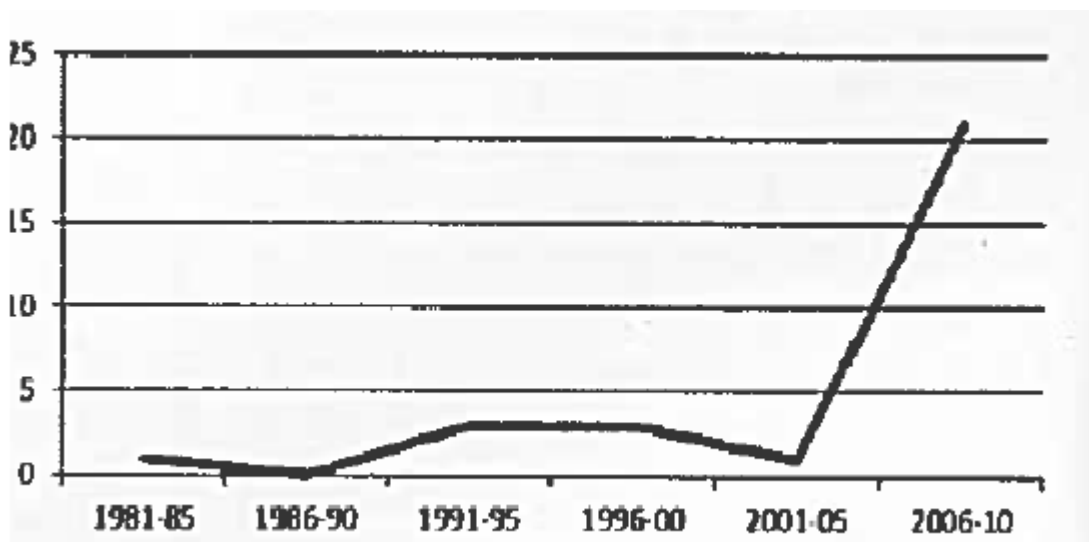
⁵⁵ Los barras bravas eran hinchas de River, pero ahora tienen solamente interés por los negocios. Los negocios destruyeron todo (Interview Dario).

⁵⁶ Una Barra Brava es alguien que no siente nada por River, que sólo siente algo por la plata.

regels.”⁵⁷ Geweld, voornamelijk expressief geweld, is ook een term die informanten noemen wanneer we praten over de *barras bravas*. Binnen de club River Plate is dit geen uitzondering. Geweld kan volgens King gezien worden als een gedeeld cultureel gebruik in de sociale omgang van de hooligans (2001), wat ze gebruiken om te communiceren met elkaar, andere hooligans of de buitenwereld (Krohn-Hansen 1994). Ondanks dat veel van het geweld voor de *barras bravas* in Buenos Aires gepolitiseerd is, is een deel van het geweld een manier om macht en status te communiceren: “Voor de *barras bravas* is *el aguante* een deel van hun leven.”⁵⁸ Soms komt het echter voor, zoals gezien kan worden in de quote over Cristian (zie begin dit hoofdstuk), dat een ‘niet-gewelddadige supporter’ slachtoffer wordt van het geweld.

Er hebben vele conflicten plaatsgevonden tussen *barras bravas* van verschillende clubs. In 2012 werd daarom verboden dat toeschouwers naar de uitwedstrijden van hun club konden gaan. Het verbod heeft het aantal confrontaties tussen de *barras bravas* van verschillende voetbalclubs doen afnemen, maar het heeft geen einde aan het geweld gemaakt. Dit kwam onder andere omdat er al sinds ongeveer 2000 een toename van geweld is waargenomen tussen *barras bravas* binnen dezelfde club. Figuur 2 geeft weer hoe de dynamiek van het geweld is veranderd in de afgelopen vijftien jaar (Salvemos al Fútbol 2012).

Figuur 2: Ontwikkeling van doden in conflicten tussen *barras bravas* binnen dezelfde club (Salvemos al Fútbol research departement)

⁵⁷ Usan fuegos artificiales, beben alcohol y usan drogas en la cancha. Nadia respeta las reglas (Interview Juan).

⁵⁸ Por las barras bravas el aguante es parte de la vida (Interview Aimon).

Deze veranderingen zijn ook bij de *barras bravas* van River Plate terug te zien. In de artikelen van Gutmann (1997), Spaaij (2008), Archetti & Romero (1994) en King (2001) kwam naar voren dat deze intra groep conflicten te maken hebben met macht, eer en status. Onze informanten bevestigden dit en vertelden ons dat een deel van het voetbalgeweld in Argentinië te maken heeft met macht, aanzien en de posities van *barras bravas* ten opzichte van elkaar: “Er zijn twee groepen *barras bravas*. De ene gaat altijd naar het stadion, de andere niet. Onderling hebben die strijd om de macht. Het gaat allemaal om geld en macht.”⁵⁹ In het interview met Pablo en Damian kwomt dat als volgt naar voren: “De laatste tijd is de meerderheid van het geweld echter binnen dezelfde groep. Er is een strijd om de macht. Wie er in het midden van het stadion zit en wie er het meeste geld verdient.”⁶⁰ Niet alleen de grote clubs hebben *barras bravas*; in kleine wijken zijn er in de voetbalclubs ook gewelddadige *barras bravas* aanwezig. Dit heeft minder te maken met geld of de politiek maar met territorium en aanzien. Hoewel deze uitspraken overeenkomen met de hooligantheorie van Ward is er in Argentinië een extra dimensie in het voetbalgeweld.

Corrupte relaties

Binnen Club Atlético River Plate hebben de *barras bravas* (*Los Borrachos del Tablón*) de meeste macht, hetgeen voornamelijk te danken is aan hun contacten met mensen binnen gerelateerde instituties, zoals voetbalclubs en de politiek: “Het is een transactie/overeenkomst met vele politieke belangen.”⁶¹ Vroeger waren de *barras bravas* trouwe fans die altijd naar het stadion gingen en daardoor van wat voordelen konden genieten, zoals het verkrijgen van gratis kaartjes. Tegenwoordig worden ze door veel fans beschouwd als maffia: gevaarlijk en onschendbaar. Fidel legt ons uit : “... maar de *barras bravas* komen uit arme sectoren, ze kunnen niet anders dan op een maffiose manier goed geld verdienen. Door het wrede kapitalisme vallen er, vooral in Latijns Amerika, veel mensen buiten het systeem. En dit is ook al geweld.”⁶² De meeste *barras bravas* zijn van lage komaf met weinig kans op een baan of een goede toekomst. Ze ontvangen geen goede educatie en worden door de samenleving buitengesloten, zoals Arnoldo opmerkt: “Hier hebben we een systeem van uitsluiting.”⁶³ Deze uitsluiting en sociale categorisatie in de Argentijnse samenleving kan gekoppeld worden aan de term *othering* (Sökefeld 1999). Door deze strategie van *othering* wordt de onderste

⁵⁹ Hay dos grupos barras bravas. Una siempre va a la cancha, el otro no. Que luchan mutuamente por el poder. Todo se trata de la plata y el poder (Interview Carmen).

⁶⁰ Las últimas años la mayoría de la violencia es, sin embargo, dentro de los mismos grupos. Hay una lucha por el poder. Quién se sienta en el medio de la cancha, y el que gana más plata.

⁶¹ Es un negocio con muchos intereses políticamente (Interview Juan).

⁶² ... pero las barras bravas vienen de los sectores pobres, no pueden ganar mucha plata otro que una manera mafiosa. Entonces que pasa, especialmente en Latinoamérica, el capitalismo cruel, que un montón de gente está fuera del sistema, y esto ya es la violencia.

⁶³ Aca tenemos una sistema de exclusión (Interview Arnoldo).

laag van de Argentijnse samenleving buitengesloten en heeft zij minder kans op educatie en een goede toekomst. Om toch deel uit te maken van de samenleving en geld te verdienen ontplooiën de *barras bravas* activiteiten voor de club en voor politici. Omdat de *barras bravas* hiërarchisch zijn georganiseerd, verdienen de *barras bravas* hoger in rangorde daar een hoop geld mee. De *barras bravas* lager in de rangorde ontvangen geen of weinig geld voor hun verdiensten maar ook zij profiteren behoorlijk. Maxi vertelt ons: “De *barras bravas* zijn georganiseerd en ontvangen tickets voor de wedstrijden van de club. Deze verkopen zij aan toeristen of mensen die naar binnen willen voor veel meer geld dan normaal en verdienen op deze manier geld. Heel veel geld. Ze vechten dus altijd voor deze overeenkomst. Ze vechten voor het geld. Het is een grote onderhandeling. Er zijn voorzitters die geld ontvangen voor deze overeenkomst. Het is een vicieuze cirkel.”⁶⁴

Ook doen de voorzitters van de clubs de *barras bravas* veel beloftes om zodoende hun stemmen bij verkiezingen te winnen (Miller & Crolley 2007). Onze informant Arnoldo licht dit toe: “de voorzitter met de meeste *barras bravas* heeft meer kans om voorzitter te worden dan iemand die geen *barras bravas* heeft.”⁶⁵ De georganiseerde *barras bravas* zijn al zo lang verbonden aan de club. Ze worden als loyale supporters gezien omdat ze altijd aanwezig zijn bij de wedstrijden. Dit maakt het een aantrekkelijke groep voor de voorzitter om aan zijn zijde te hebben.

Door de contacten van de *barras bravas* met voorzitters van de clubs, mensen in hogere sociale klasse en met de politiek hebben de meeste van onze informanten angst voor de *barras bravas*. Mariano noemt dit een culturele angst die in de Argentijnse samenleving wordt geaccepteerd. Cesaro, een informant van ons, zei daarover: “Niemand respecteert de regels in en rondom het stadion. Het systeem is corrupt, alles is mogelijk.”⁶⁶ Sara ziet het voetbal en het voetbalgeweld als een sociale uiting: “Alles wat er gebeurt is een representatie van de samenleving.”⁶⁷ Volgens vele van onze informanten is het voetbalgeweld een deel van de samenleving geworden en veel mensen hebben het probleem in algemene, en zekere zin geaccepteerd.

Corruptie is in Argentinië dus een groot cultureel probleem, waarmee bijna elk sector te kampen heeft (Paradiso 2014). Voorgaande voorbeelden van connecties van de *barras bravas* met de politiek, de politie en de voetbalclubs zijn een duidelijke weerspiegeling van deze corruptie. Ze geven de illegale activiteiten weer die zich afspelen in de Argentijnse samenleving.

⁶⁴ Las Barras están organizados y reciben entradas del club. Ellos las revenden, a turistas y gente que quieren entrar, mucho más cara y con eso reciben plata. Un montón de plata. Entonces siempre se pelean por ese negocio. Básicamente la violencia es por la plata. Es un negocio tan grande. Hay dirigentes que reciben plata de ese negocio. Es un círculo vicioso (Interview Maxi).

⁶⁵ El presidente con la mayoría de las barras bravas tiene más oportunidad que sea el presidente que alguien que no tiene barras bravas (Interview Arnoldo).

⁶⁶ Nadie tiene respeto por las reglas dentro y afuera la cancha. La sistema aca es corrupto, todo es posible.

⁶⁷ Todo lo que sucede es una representación de la sociedad.

Voornamelijk de relaties met politici geven grote problemen als het gaat om het maken van preventieafspraken of het verminderen van het geweld. Politici maken 'gebruik' van de *barras bravas* door ze geld te geven en een machtspositie te garanderen in ruil voor steun inzake politieke belangen, zoals het stemmen op bepaalde partijen: "Het is een gunst voor een andere gunst."⁶⁸ Door deze politieke connecties is het bestraffen van de *barras bravas* een heikel punt. Vaak zorgen deze politieke connecties ervoor dat misdaden van een *barra brava* onbestraft blijven en de *barras bravas* als het ware onschendbaar zijn.

Het zijn echter niet alleen de relaties van de *barras bravas* met de politiek die bijdragen aan het probleem; de politie heeft hier ook een groot aandeel in. De meeste politiemannen die in het voetbalstadion werken zijn hier namelijk niet speciaal voor opgeleid en ingehuurd. Ze zijn weinig gemotiveerd en beschouwen het geld wat zij hiermee verdienen alleen als een "extraatje" op hun maandelijkse inkomen. Vaak hebben zij er al een volledige werkweek opzitten, zijn zij moe en ontbreekt een actieve houding. Met andere woorden de intrinsieke motivatie om op te treden tegen de *barras bravas* ontbreekt. Bovendien komt corruptie ook onder politiemedewerkers veel voor en worden zij daar niet voor bestraft. Maxi vertelt ons: "De politie doet ook mee aan de transacties. Er is veel corruptie onder de politie."⁶⁹ Volgens Mariano worden de politiemannen in Argentinië niet als integer beschouwd en vormt volgens sommige informanten de politie zelf juist het grootste deel van het probleem bij de aanpak van het voetbal geweld. In sommige gevallen zoeken zij zelfs soms een aanleiding om een conflict te starten. Voor gerechtigheid is het stappen naar de politie dus niet altijd een goede zet, hetgeen een oplossing voor het voetbalgeweld des te ingewikkelder maakt.

De invloed van *barras bravas* op de sportbeleving van River Plate fans

Het voetbalgeweld en de complicaties hierbij beïnvloeden voor veel van onze informanten hun sportbeleving. Het bezoeken van wedstrijden in het stadion wordt door sommige informanten als iets gevaarlijks beschouwd en houdt ze tegen om naar het stadion te gaan. Er zijn echter ook fans die niet bang zijn om naar het stadion te gaan en zich daar veilig voelen. Een aantal van deze supporters baalt wel van de vele controlepunten en het feit dat ze twee uur van te voren naar het stadion moeten gaan om de *barras bravas* te ontwijken. In het stadion zelf is het verboden om alcohol te drinken en wat er gedronken en gegeten mag worden kan alleen genuttigd worden uit plastic bekertjes. Ook hebben veel informanten moeite met het verbod op het bezoeken van uitwedstrijden vanwege het vele geweld: "Het geweld is jammer want nu mogen er geen toeschouwers meer naar uitwedstrijden komen. Eerst zongen alle fans de hele tijd, dat was erg leuk, heel mooi om te zien. Zij

⁶⁸ Es un favor por otro favor (Interview Dario).

⁶⁹ La policía participa también en los negocios. Hay mucha corrupción dentro la policía (Interview Maxi).

zongen en dan zong ik. Nu hebben de liedjes geen richting meer.”⁷⁰ Hun beleving van het bijwonen van een wedstrijd in het stadion is dus veranderd. Arnoldo geeft dit ook aan: “Ja, ik denk dat fans minder genieten van het voetbal door het geweld. Omdat het eerst een familieding was en nu niet meer. Dat is veranderd. Iedereen ging met z’n oma’s, tantes en kinderen. Door het geweld gaan de vrouwen en kleine kinderen niet meer.”⁷¹

Er zijn echter ook fans die aangeven geen last te hebben van het geweld: “Ik interesseer me niet voor het geweld en hierdoor tast het ook mijn sportbeleving niet aan.”⁷² Een aantal informanten ziet het voetbalgeweld ook los van het spel. Als we Manuel vragen of het voetbalgeweld zijn kijk op het spel aantastte, antwoordt hij: “Het spel niet, maar naar het stadion gaan is wat anders, daar is veel geweld, maar ik zie het los van het genot van het voetbalspel.”⁷³

Preventie voetbalgeweld

De problemen in het voetbal zijn volgens onze informanten, met al hun connecties en politieke verbondenheid, cultureel gebonden aan Argentinië. In de woorden van Diego Murzi, werkzaam bij Salvemos al Fútbol: “Voetbal is de belangrijkste sport in Argentinië. Het is gekoppeld aan de cultuur. Iedereen praat erover.”⁷⁴ Veel van onze informanten beschouwen het oplossen van het voetbalgeweld als een lastige, bijna onmogelijke, maar wel noodzakelijke taak. Het wordt beschouwd als een sociaal en cultureel probleem waartegen actie moet worden ondernomen (Duke & Crolley 1996; Ward 2002). In de woorden van Juan: “Het hele systeem van het voetbal in Argentinië zou moeten veranderen.”⁷⁵ Er moeten veranderingen in en door de politiek worden gemaakt, willen er veranderingen kunnen worden doorgevoerd in het voetbal in Argentinië. Veel informanten stellen dat de huidige situatie niet zal worden beïnvloed als er maar één orgaan verandert. Zoals Spaaij (2005) aangaf moet er worden samengewerkt tussen de organen (AFA, politie, clubs, instituties) en dit moet worden aangestuurd door de overheid. Zo zegt Sara in een interview: “Er moeten sociale veranderingen plaatsvinden; het is een probleem in de educatie. Er moet iets in de samenleving

⁷⁰ La violencia es una pena. Porque ahora los visitantes no pueden ir a la cancha. Antes la gente cantó todo el tiempo y cuando están visitantes era divertido, era linda de ver. Cantan ellos y al otra aspecto mía. Ahora las canciones no tienen una dirección (Interview Maxi).

⁷¹ Si, hinchas disfrutan menos por el fútbol por la violencia. Primera fueron muchas familias a la cancha y ahora no más. Cambió. Todo el mundo fue con sus abuelas, tías, niñas. Por la violencia las mujeres y los niños pequeños no van más.

⁷² No tengo interés en la violencia por eso no afecta mi experiencia deportiva (Interview Dario).

⁷³ El juego no, pero ir a la cancha es diferente, hay mucha violencia allá, pero lo veo como algo diferente y para mí no influye el placer del juego del fútbol.

⁷⁴ El fútbol es el juego más importante aca. Está vinculado a la cultura. Todo el mundo habla sobre el fútbol.

⁷⁵ Todo el sistema del fútbol en Argentina necesita cambiar (Interview Juan).

veranderen. Sancties werken niet, niet bij River Plate bijvoorbeeld.”⁷⁶ Ook Maxi vindt dat er veranderingen moeten plaatsvinden: “De overheid zou moeten ingrijpen, niet alleen voor het geweld in het stadion maar ook de corrupte relaties en het geld die daarmee gemoeid gaan.”⁷⁷ Suggesties die wij gaven over het ingrijpen van andere landen worden door vrijwel alle informanten weggewuifd. Zo zegt Mariano: “Het is anders hier, het is niet hetzelfde als in Europa. Een oplossing daar zal niet werken hier. De problemen zijn cultureel gebonden.”⁷⁸ Het ingrijpen zoals de Engelse autoriteiten hebben gedaan (zie theoretisch hoofdstuk) heeft in Argentinië weinig zin aangezien de autoriteiten zelf deel uitmaken van het probleem.

Een verbetering in de educatie wordt door meerdere informanten geopperd. Zoals Ward (2002) ook aangaf moeten de sociale waarden en sociale condities van jongeren veranderen en dat kan door middel van educatie. Sommige informanten geven echter aan dat dit alleen zin heeft als er ook iets verandert in de huidige samenleving. Educatie zou alleen werken tegen het ‘gewone’ voetbalgeweld, veroorzaakt door ‘gewone’ fans. Deze suggesties van de supporters zijn interessant. Zoals Palhares, Cabrera en Schwarts ook aangeven kunnen supporters innovatieve oplossingen bieden.

Acties door alleen clubs, ngo’s of kleine organisaties gaan uiteindelijk geen permanente veranderingen brengen in het voetbalgeweld in Argentinië volgens onze informanten. Het is de huidige Argentijnse samenleving die moet veranderen.

Salvemos al Fútbol is echter een ngo die zich, ondanks de moeilijkheden, actief inzet tegen het voetbalgeweld. Door onder andere juridische acties te ondernemen en steun te bieden aan slachtoffers hopen zij een verschil te kunnen maken in de Argentijnse samenleving.

⁷⁶ Necesitamos cambiar socialmente, esto es un problema por la educación... Algo tiene que cambiar en la sociedad. Sanciones no funciona, no en River.

⁷⁷ El gobierno debe intervenir, no solo por la violencia en la cancha pero también por los negocios y la plata que tiene mucha influencia allá.

⁷⁸ Es diferente aca, no es lo mismo que en Europa. Una solución allá funciona aca. Los problemas son cultural.

5. Salvemos al Fútbol

Zoals in het vorige hoofdstuk werd aangegeven is het voetbalgeweld in Argentinië een groot probleem, waarvoor niet gemakkelijk een oplossing gevonden kan worden. Eén mogelijke oplossing is de inzet van niet-gouvernementele organisaties, die strijden voor het verminderen en voorkomen van voetbalgeweld. Er zijn in Argentinië drie grote ngo's te onderscheiden die zich bezighouden met voetbalgeweld: *Salvemos al Fútbol*, FAVIFA en *El Movimiento Fútbol en Paz en Argentina*. Deze ngo's zijn gericht op het brengen van *paz* (vrede) in het voetbal door het tegengaan van het geweld en het gerechtstellen van de gewelddadige (Paz en el Fútbol n.d.; Salvemos al Fútbol 2012). Wij richten ons op de ngo Salvemos al Fútbol vanwege onze samenwerking met deze organisatie in Buenos Aires. Wij beginnen dit hoofdstuk met een algemene uitleg over Salvemos al Fútbol en zullen ingaan op de oprichting van de ngo, hun acties, samenwerkverbanden, projecten en afdelingen. Daarna zullen wij weergeven hoe onze River Plate informanten denken over de werkzaamheden van de ngo en hoe zij denken dat het voetbalgeweld gestopt kan worden.

De organisatie

“Dus jullie willen alles te weten komen over Salvemos al Fútbol?”

Mariano Bergés zit voorover in zijn stoel en kijkt ons vanachter zijn bureau doordringend aan. Twee uur eerder zijn wij van huis vertrokken om op tijd te komen voor onze eerste afspraak met voormalig nationaal rechter Mariano, nu voorzitter van de ngo Salvemos al Fútbol. Het was niet moeilijk het advocatenbureau van Mariano te vinden, wat opmerkelijk is in zo'n chaotische stad als Buenos Aires. Het aantal keren dat wij ruim op tijd van huis vertrokken om vervolgens nooit op de juiste bestemming aan te komen, is niet meer op een hand te tellen. Nu zitten wij echter te rillen in de ijskoude airco tegenover een meneer die een hoofdrol gaat spelen in ons onderzoek. Het kamertje waarin we zitten is niet groot, maar biedt genoeg werkruimte voor Mariano en zijn broer. Het grote bureau, waaraan wij nu zitten, staat prominent achterin de ruimte en wordt dagelijks door Mariano gebruikt. Aan het kleine bureautje in de hoek is zijn broer aan het werk. Gedurende ons onderzoek zal het ons duidelijk worden dat deze kamer geregeld gebruikt wordt voor vergaderingen en bijeenkomsten van Salvemos al Fútbol. Wij knikken met onze hoofden op de gestelde vraag van Mariano, waarop hij vervolgt: “Ik ben de ngo in 2008 samen met Mónica begonnen, toen waren alleen wij twee er nog werkzaam. Mónica belde mij op met de opmerking: Salvemos al fútbol, doctor!⁷⁹ Zij had mij nodig voor de juridische zaken.”

⁷⁹ *Laten we het voetbal redden, doctor!*

De *asociación civil*⁸⁰ Salvemos al Fútbol is in 2008 opgericht door Mónica Nizzardo en Mariano Bergés met als doel mensen met elkaar in contact te brengen die actief willen participeren tegen het geweld en de corruptie in het voetbal. Het idee was bij Mónica opgekomen nadat ze had gemerkt dat niemand haar wilde steunen in het aanklagen van een *barra brava* die geweld had gebruikt in zijn eigen club. De reden dat mensen haar niet wilde steunen was omdat ze geen kwaad wilden spreken over hun club. Mónica reageerde hierop door te zeggen: “Ik praat niet slecht over de club, ik praat slecht over de personen die slechte dingen doen. Dit is wat men niet begrijpt. Ze verwarren de folklore van het voetbal, de passie, met dit thema.”⁸¹ Om ervoor te zorgen dat mensen hun gedrag en houding wat betreft het voetbalgeweld aanpassen, moest er volgens Mónica eerst echte steun en juridische assistentie worden geboden.

De ngo zich uitgebreid tot een goedlopende organisatie bestaande uit vijftien werknemers onder leiding van Mariano. Mónica heeft zich in 2012 uit het bestuur van de ngo teruggetrokken vanwege de vele frustraties die het werk met zich meebrengt. Geen van de betrokken partijen voelt zich verantwoordelijk voor het voetbalgeweld. Dit maakt preventie en medewerking moeilijk en vaak een onmogelijke opgave: “Ik werd er gek van, altijd hetzelfde. Er is heel veel frustratie en ik voelde me heel vaak heel stom.”⁸² De overgebleven vijftien leden werken verdeeld over het land en zetten zich allemaal, naast hun betaalde banen, vrijwillig in voor de doelen van de ngo. Doordat Salvemos al Fútbol een niet-gouvernementele organisatie is ontvangt de ngo en haar werknemers geen geld voor hun werk. Daarom is er een mogelijkheid om via de website van de ngo ingesteld tot het geven van een eenmalige donatie zodat de ngo haar werkzaamheden kan blijven verrichten. Mariano is bezig dit te veranderen in maandelijkse donaties. Dit zorgt voor een wat vaster inkomen en zo kunnen ze meer vaart zetten achter de acties die ze ondernemen.

De ngo wil haar bijdrage leveren aan het elimineren van alle vormen van geweld (fysiek of mentaal) dat wordt geassocieerd met voetbal (Salvemos al Fútbol 2012). Er zijn drie verschillende manieren waarop de ngo acties onderneemt. Allereerst geeft ze cursussen op scholen over het thema voetbalgeweld, volgens Mariano een van de belangrijkste acties die de ngo onderneemt. Dit doet ze op zowel privé als publieke scholen, waarbij ze zich richt op de leeftijdscategorie van twaalf tot achttien jaar oud. Mónica heeft echter een andere kijk op het geven van educatie. Zij is van mening dat educatie niets oplost zo lang er niet eerst het goede voorbeeld wordt gegeven.

Ten tweede zet de ngo zich juridisch in voor de slachtoffers, of familie van de slachtoffers, van het voetbalgeweld en probeert ze ervoor te zorgen dat er juridische acties worden ondernomen

⁸⁰ Civiele organisatie: organisatie opgericht door burgers.

⁸¹ No hablo mal sobre el club, hablo mal sobre las personas que hacen cosas malas. Es que no entiendo, se confunde el folklore del fútbol, la pasión, con este tema.

⁸² Me volví loca, siempre es lo mismo. Hay mucha frustración y muchas veces me sentía muy tonta (Interview Mónica Nizzardo)

tegen mensen die de wet hebben overtreden. Ze werkt hierbij samen met een organisatie genaamd FAVIFA (Familiares de Víctimas de la Violencia en el Fútbol⁸³). Deze organisatie bestaat uit familieleden van slachtoffers van het voetbalgeweld, voornamelijk moeders die hun zonen hebben verloren. Daarnaast hebben veel van deze mensen het economisch slecht en hebben ze vrijwillige hulp nodig om gerechtigheid te halen (Salvemos al Fútbol 2012: 18). Vanwege bureaucratische redenen is het de FAVIFA tot nu toe nog niet gelukt om geregistreerd te staan als organisatie. Om deze reden heeft Salvemos al Fútbol de organisatie onder zich genomen. Ze blijven een zelfstandige organisatie maar kunnen op deze manier toch juridische acties kunnen ondernemen.

Tenslotte levert Salvemos al Fútbol publiekelijk kritiek op politici en bekritiseert ze rechters of politici die, volgens haar, rare uitspraken doen. Zo had een voorzitter van een voetbalclub de uitspraak gedaan: “*Barras bravas* zijn goede fans, goede personen.”⁸⁴ Mónica heeft daarop de voorzitter op de televisie publiekelijk bekritiseerd door te stellen dat dit soort uitspraken problematisch voor de Argentijnse samenleving zijn. Ook Mariano wordt vaak gebeld om op de radio of televisie commentaar te geven wanneer er iemand door voetbalgeweld gewond is geraakt of is overleden.

Door het bieden van steun aan families van slachtoffers, juridisch advies en het voor de rechter dagen van plegers van strafbare activiteiten probeert Salvemos het voetbalgeweld tegen te gaan. Zo adverteren zij bijvoorbeeld tegen voetbalgeweld en moedigen ze clubleden aan om actief te participeren in het opkomen voor hun rechten. Dit doen ze onder andere door het communiceren en verspreiden van voetbal gerelateerde informatie (Salvemos al Fútbol 2012). Ze maken hierbij gebruik van Twitter, Facebook, YouTube video's, een nieuwsbrief en een website. Zo schreef Diego Murzi op 26 mei 2015 dit bericht op de Facebook: “het voetbal in Argentinië is een plek waar het geweld legitiem is, niet alleen voor de fans, of voor de *barras bravas* maar voor alle factoren die het integreren.”⁸⁵ Daarnaast is de ngo bezig een ruimte te regelen bij de universiteit van Buenos Aires zodat zij daar lezingen kunnen geven om mensen te informeren en aan het denken te zetten over het voetbalgeweld. Ook houden ze een lijst bij van alle slachtoffers van voetbalgeweld in de hoop meer bewustzijn te creëren binnen de Argentijnse samenleving van de gevolgen van het voetbalgeweld en corruptie op de samenleving. Hiermee creëren ze bewustzijn van de civiele verantwoordelijkheid en de bewustzijn van het belang van de wet. Dit sluit goed aan bij de missie en de visie van de ngo (Salvemos al Fútbol 2015):

⁸³ Familieleden van slachtoffers van het voetbalgeweld.

⁸⁴ *Barras bravas* son hinchas buenas, personas buenas (Interview Mónica).

⁸⁵ El fútbol de Argentina es un espacio donde la violencia es legítima, no sólo para los hinchas ni para las barras bravas sino para todos los factores que lo integran.

MISIÓN

Het erkennen, adviseren, hulp bieden en begeleiden van Argentijnse voetbalfans die direct of indirect slachtoffer zijn geworden van elke vorm van geweld verbonden met het voetbalspektakel in Argentinië. Het documenteren, verspreiden en analyseren van het gedrag en de acties van de verantwoordelijken omtrent de sportveiligheid en het welzijn van de Argentijnse voetbalfan. Het voorstellen, het stimuleren en inspireren van concrete oplossingen van het probleem van het geweld en het voetbal.⁸⁶

VISIÓN

Het ontwrichten van de geweldscultuur die aanwezig is in de Argentijnse voetbalwereld. Bijdragen aan de educatie, praktijken en waarden van de Argentijnse voetbal fan en de verschillende spelers die als taak hebben hun welzijn te beschermen. Het ontwikkelen van bewustzijn in de burger met betrekking tot de noodzaak van het naleven van de wet en het respect voor de ander. Meehelpen aan het creëren van een minder gewelddadige samenleving.⁸⁷

De missie van de ngo is dus hulp bieden aan de slachtoffers en het terechtstellen van de hiervoor verantwoordelijken; met als visie bewustzijn te creëren bij de burger. Om dit na te streven is er binnen de ngo een onderzoeksafdeling opgericht en lopen er diverse projecten.

Projecten en afdelingen

Op dit moment lopen er verscheidene projecten binnen de ngo. Zo loopt er vanaf begin april van dit jaar in Rosario een onderzoek naar de moord op twee jongens tijdens een voetbalwedstrijd. Daar zijn twee mensen om het leven gekomen en twee mensen zwaargewond geraakt, waaronder een jongetje van tien jaar oud. Salvemos al Fútbol heeft een onderzoek gestart om gerechtigheid te krijgen voor de slachtoffers en hun familie. Ze proberen de daders voor de rechter te dagen maar doordat politici bescherming bieden aan de daders verloopt dit proces erg moeizaam.

Een andere project dat binnen de ngo is opgestart is een onderzoek dat door drie sociologen wordt uitgevoerd naar de oorzaken en gevolgen van voetbalgeweld binnen Argentinië om uiteindelijk een politiek debat opgang te brengen. Door actuele gegevens over voetbalgeweld toegankelijker te

⁸⁶ Reconocer, asesorar, asistir y acompañar a los simpatizantes del fútbol argentino que hayan sido víctimas, directas o indirectas, de cualquier tipo de violencia ligada al espectáculo futbolístico en Argentina. Documentar, difundir y analizar las actuaciones de los responsables de la seguridad deportiva y el bienestar del hincha de fútbol argentino. Proponer, impulsar e inspirar soluciones concretas al problema de la violencia en el fútbol.

⁸⁷ Desarticular la cultura de la violencia que prima en el mundo del fútbol argentino. Contribuir a la formación en prácticas y valores del hincha de fútbol argentino, y de los diferentes actores que tienen a cargo su bienestar. Desarrollar conciencia en la ciudadanía respecto de la necesidad del cumplimiento de la ley y el respeto por el otro. Aportar a la construcción de una sociedad menos violenta.

maken willen zij de academische kennis en de publieke opinie dichter bij elkaar brengen. Door middel van cijfers proberen ze andere wetenschappers en de publieke opinie er meer van bewust te laten zijn hoe belangrijk deze kwestie is. Het dodenaantal wordt gebruikt als basis voor alle statistieken die geproduceerd zijn als een indicator van het geweld. Met deze statistieken wil Salvemos al Fútbol een brug slaan tussen de academische wereld en de praktijk. Het gebruiken van wetenschappelijke middelen verdiept en legitimeert de analyses van een erg complex fenomeen als voetbalgeweld en maakt het een noodzakelijke eerste stap in de zoektocht naar de oplossingen voor het uitroeien van het geweld rondom en in het voetbal. Zo zegt Diego dat er geconcludeerd kan worden dat er steeds meer botsingen bestaan tussen fans van dezelfde voetbalclub. Het dodenaantal door gevechten van fans van dezelfde club neemt substantieel toe. Dit laat zien dat de dynamiek van het geweld in het Argentijnse voetbal aan het veranderen is (Salvemos al Fútbol 2012: 6).

Het onderzoek van de afdeling laat ook zien dat er misvattingen bestaan over geweld in het voetbal. Ten eerste het feit dat geweld niet alleen maar gebruikt wordt tegen rivaliserende fans maar ook tegen fans uit dezelfde club. Ten tweede het feit dat het geweld geen fysieke plaats meer heeft. Hiermee wordt bedoeld dat geweld niet alleen plaatsvindt in het voetbalstadion of tijdens de wedstrijden, maar nu ook aanwezig is buiten het stadion.

Diego legt ons uit dat ze zich ook bezig houden met de rol die de politie speelt in het voorkomen en controleren van het geweld. Een op de vier doden die door voetbalgeweld om het leven komen, wordt veroorzaakt door de mensen die het geweld juist zouden moeten voorkomen. Dit laat zien hoe complex het probleem van het voetbalgeweld is (Salvemos al Fútbol 2012: 4-10).

Met alle acties, onderzoeken en projecten probeert Salvemos al Fútbol het voetbalgeweld een halt toe te roepen en substantiële veranderingen teweeg te brengen. Medeoprichtster Mónica geeft aan dat, als het geweld daadwerkelijk gestopt wil worden, dit moet komen vanuit de president en het volk. Met z'n allen moeten we wat veranderen aan het geweld en het transparant maken van het voetbal: "Maak het voetbal schoon!"⁸⁸ Dit zou moeten gebeuren op dezelfde manier zoals dat gebeurde met het doorvoeren van vrouwenrechten: met z'n allen. Diego geeft aan dat een samenwerking tussen de ngo en de staat in zijn ogen het beste zou zijn. Nu is dat echter niet mogelijk vanwege de 'slechte' politiek die daar op dit moment niets aan wil veranderen. Hij denkt dat als de ngo meer positie krijgt in de politiek er echte veranderingen kunnen worden doorgevoerd. De supporters van River Plate denken hier echter iets anders over. De veranderingen in het voetbal die zij voor ogen hebben moeten vanuit de overheid komen. Het heeft geen zin veranderingen door te voeren als de overheid hier niet achter staat. Dit betekent dus dat een ngo, als Salvemos al Fútbol, het voetbalgeweld niet zou kunnen stoppen.

⁸⁸ Limpia el fútbol!

Door de complexiteit van het voetbalgeweld kiest Salvemos al Fútbol er bewust voor om zich terughoudend op te stellen als het gaat om samenwerking met overheidsinstanties. Ze willen graag onafhankelijk zijn. De AFA heeft weleens aangeboden om met de ngo samen te werken maar daar moest dan wel discretie en stilzwijgen tegenover staan. Omdat de ngo niet geïnteresseerd is in discretie maar een vrijheid van meningsuiting wil, houdt ze de overheid zoveel mogelijk op afstand. Wel doet de ngo zijn uiterste best om een samenwerking aan te gaan met het Ministerio de Seguridad⁸⁹. Het personeelsverloop op dit ministerie is zo groot dat er jaarlijks door leden van Salvemos al Fútbol opnieuw wordt aangegeven dat zij met het ministerie willen samenwerken. Door desinteresse vanuit het ministerie zijn zij hier echter nog nooit in geslaagd.

Doordat het benoemen en erkennen van geweld een lastig en onbespreekbaar thema is voor de voetbalclubs is er weinig samenwerking tussen de ngo en de voetbalclubs in Argentinië. Salvemos al Fútbol heeft wel geprobeerd om een samenwerking te starten met de clubs, maar de voorzitters hebben vaak andere ideeën dan de ngo. Zo geven de voorzitters de overheid vaak de schuld van het voetbalgeweld, terwijl de overheid de schuld legt bij de voetbalclubs. Een voorzitter van een grote club (Independiente) die wel actie wilde ondernemen, heeft zijn positie als voorzitter verloren. Augustina, een supporter van River Plate, zegt: “Bij Independiente stond de voorzitter op tegen de *barras bravas* en hij is gelijk uit zijn functie gezet. Met messen in het gezicht hebben de *barras bravas* hem bedreigd.”⁹⁰

Het is dus gevaarlijk om een uitgesproken mening over de *barras bravas* te hebben. Verder zijn voorzitters over het algemeen wel tevreden met de manier hoe de zaken lopen, omdat ze zelf ook baat hebben bij de connecties. Een samenwerking met een ngo als Salvemos al Fútbol helpt daar niet bij. Op dit moment werkt Salvemos al Fútbol niet samen met River Plate of andere voetbalclubs. Zo legt Pedro uit dat River Plate de verantwoordelijkheid van het geweld in het voetbal bij de overheid legt en zich dus niet geroepen voelt actie te ondernemen. De educatiemogelijkheden die River Plate biedt maakt River Plate echter wel een perfecte club voor Salvemos al Fútbol om mee samen te werken. Via deze educatiemogelijkheden zouden ze het bewustzijn van de jeugd kunnen verbeteren. Salvemos al Fútbol heeft veel naamsbekendheid binnen de politiek en hierdoor zien veel mensen in Buenos Aires de organisatie als groot en onbereikbaar, terwijl het eigenlijk een kleine organisatie is met vijftien werknemers. Niet alle voetbalfans van River Plate die wij hebben gesproken, hadden gehoord van de organisatie. De reden dat mensen nog nooit van de organisatie hebben gehoord, of denken dat het een onbereikbare organisatie is, heeft de volgende twee redenen. Ten eerste onderneemt de ngo zelf weinig actie om onder een groot publiek bekendheid te verwerven. De

⁸⁹ Ministerie van veiligheid

⁹⁰ En Independiente el dirigente tomó medidas contra las barras bravas. Directamente perdió su función. Con cuchillos en la cara, las barras bravas le amenazaron.

activiteiten van de ngo zijn vooral op politiek niveau zichtbaar, waardoor de afstand groot is tussen de ngo en de 'niet-gewelddadige supporters'. Een tweede oorzaak is het gebrek aan interesse bij voetbalfans. Het voetbal is een grote passie (zie hoofdstuk 2) en het geweld dat erbij komt kijken wordt door velen voor lief genomen. In Argentinië hangt een cultuur van 'acceptatie van problemen' en weet men dat het in de bureaucratie erg lastig is om iets te bereiken. Zo zegt Diego: "Men geeft je geen eten zolang je niet huilt"⁹¹, wat wil zeggen dat er niks voor je wordt geregeld als je er zelf er niet achteraan gaat. Dit ziet men niet alleen terug in het voetbal maar in de samenleving in het algemeen.

Meningen van River Plate fans over Salvemos al Fútbol

Ondanks dat niet iedereen waarmee we gesproken hebben bekend was met de organisatie, was men over het algemeen enthousiast over de acties die de ngo onderneemt. Men vond het een stap in de goede richting. Wel gaf iedereen aan dat het werk van de ngo het 'echte' voetbalgeweld niet zou kunnen stoppen. Het probleem ligt op een politiek niveau en moet vanuit de politiek aangepakt worden. Bartolo vertelt ons in een interview: "Ik vind het goed wat de ngo doet maar daarnaast maakt het mij erg triest want het zijn maar een paar mensen die vechten tegen het probleem, terwijl dit eigenlijk een taak is voor de overheid."⁹² Irene geeft in haar interview aan dat er tijd overheen zal moeten gaan: "Ik weet niet of het grote veranderingen teweeg zal brengen, maar het is al een korreltje zand dat iets zal gaan doen. Messi werd niet geboren wetende wat hij nu weet, het gaat stapje voor stapje."⁹³ Daarnaast zegt Sara: "Het voetbalgeweld is een representatie van de samenleving en deze zou dus moeten veranderen. Dat kan alleen gebeuren als je de mensen opleidt."⁹⁴ Er moeten dus veranderingen plaatsvinden in het systeem. Over de hulp van andere landen werd sceptisch gereageerd. Arnoldo zegt daarop: "Ieder land heeft een eigen cultuur en een eigen manier. Oplossingen van andere landen kan je niet toepassen op dit land."⁹⁵ De oplossingen moeten vanuit Argentinië zelf komen en het is goed te beginnen bij een verandering in de educatie. Fidel beargumenteert dit door te zeggen: "Ik denk als je mensen beter opleidt, zij een baan kunnen vinden dan hoeven zij, zeker weten, niet het onzekere pad te kiezen. Want een vaste baan geeft veel

⁹¹ El que no llora, no mama.

⁹² Estoy de acuerdo con el trabajo de la ONG pero también me pongo triste porque son pocas personas que luchan contra el problema mientras el gobierno no hace nada. Aunque ellos son los responsables.

⁹³ No sé si va a llevar un cambio grande, pero ya es un granito de arena y que va a hacer algo. Messi no nació sabiendo lo que sabe ahora, va paso a paso.

⁹⁴ La violencia del fútbol es una representación de la sociedad y que esto es lo que deberíamos cambiar. Eso sólo puede suceder si se educa las personas.

⁹⁵ Cada país tiene su propia cultura y su propia manera. Las soluciones de otros países no se puede aplicar en este país.

meer zekerheid.”⁹⁶ Maar vooralsnog hebben alle oplossingen en pogingen geen nut als er geen politieke veranderingen doorgevoerd worden. Juan licht dit toe door te zeggen: “Het ligt niet alleen aan de fans, het ligt ook aan de voorzitters, aan de politiek. Het systeem van het voetbal moet veranderd worden in Argentinië. De economie moet veranderd worden. Sport is een *negocio*. Een betere club wordt beter betaald. Omdat het door de politiek wordt beïnvloed, beïnvloedt het iedereen.”⁹⁷ Politieke verbondenheid zorgt voor acceptatie en toelating van de acties van de *barras bravas*. Deze, veelal gewelddadige acties, beïnvloeden de rest van de supporters.

De conclusie is duidelijk; fans of ngo's hebben maar een beperkte invloed op mogelijke veranderingen. Het is de overheid die systematisch moet veranderen. Uiteindelijk is het de huidige Argentijnse samenleving die moet veranderen.

⁹⁶ Yo creo que si se educa a la gente mejor, que puede encontrar un trabajo, no necesita elegir el camino incierto. Un trabajo fijo da más seguridad.

⁹⁷ No son sólo los aficionados, también son los directores y la política. El sistema del fútbol argentino tiene que cambiar. La economía tiene que cambiar. El deporte es un negocio. Un mejor club recibe más plata. El fútbol está influenciada por la política y por eso influye a todos.

Conclusie

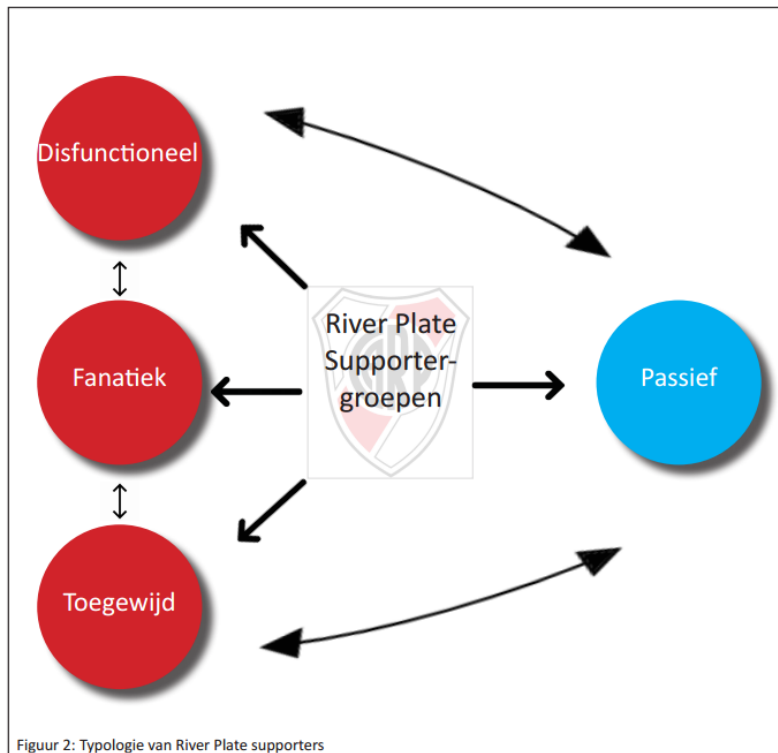
Tijdens ons onderzoek is duidelijk naar voren gekomen dat de Argentijnse voetbalsupporters veel passie voor hun club hebben. De sport dient als ontspanning en beïnvloedt de dagelijkse emoties van vele supporters. Deze dagelijkse invloed van het voetbal op de supporter, zijn of haar interesse in de club en de identificatie met de club, verschilt per persoon.

In deze conclusie zullen we allereerst een schema introduceren waarin de verschillende niveaus van identificatie van River Plate supporters wordt weergegeven. Het *River Plate supportersgroep* schema is gebaseerd op bestaande theorieën en de inzichten die wij hebben verkregen tijdens het veldwerk. Het leveren van een schema schetst een duidelijk beeld van de supporters waarover wij in dit onderzoek spreken.

In eerste instantie vergeleken we onze onderzoeksresultaten met Giulianotti's vier categorieën *Supporter, Fan, Follower* en *Flâneur* (2002). De onderzoeksresultaten sluiten aan bij de concepten *hot* en *cool*, die de verschillen op basis van identificatie weergeven. Het vrijuit consumeren van voetbal zonder enige identificatie met een club (*consumer*) zagen we niet terug onder onze informanten. Hunt *et al.* (1999), die een onderscheid maakt tussen vijf categorieën (*Temporary, Local, Disfuncional, Fanatical* en *Devoted*) sluit beter aan bij onze onderzoeksresultaten. De eerste twee categorieën zijn echter niet van toepassing op River Plate supporters. Crawford's concept van *career* sluit wel aan bij onze resultaten (2003). We hebben de overige drie categorieën van Hunt *et al.*, Giulianotti's *hot* en *cool*, plus Crawford's *career* gemodificeerd en zijn tot een nieuw schema gekomen dat de specifieke situatie van River Plate fans in Argentinië reflecteert.

De in het figuur zichtbare categorieën 'Toegewijd', 'Fanatiek' en 'Disfunctioneel' zijn gebaseerd op de categorieën *Dysfuncional, Fanatical* en *Devoted* van Hunt *et al.* De categorie *Toegewijd* wijkt echter iets af van de beschrijving van Hunt *et al.* In ons schema staat *Toegewijd* voor een supporter die zich sterk verbonden voelt met River Plate, maar niet wekelijks de wedstrijden bekijkt. Sara is een typisch toegewijde fan. Haar toewijding is zichtbaar in trouw en enthousiasme. Daarnaast kijkt ze vaak, maar niet altijd, naar de voetbalwedstrijden op televisie. De categorie *Fanatiek* staat voor supporters die veel geld en tijd spenderen aan de club. Manuel is een voorbeeld van een fanatieke fan. Hij draagt standaard de kleuren van River Plate en probeert bij iedere wedstrijd in het stadion aanwezig te zijn. Hooligans worden door Hunt *et al.* bij de categorie *Dysfuncional fan* ingedeeld. In ons schema staat *Disfunctioneel* voor gewelddadige supporters die niet georganiseerd zijn. Een aantal informanten die we gedurende ons veldwerk hebben gesproken gaven aan wel eens gewelddadig gedrag te vertonen en vallen dus onder deze categorie. De drie categorieën *Disfunctioneel, Fanatiek* en *Toegewijd* sluiten dus grotendeels aan op de al bestaande

categorieën van Hunt *et al.* die besproken zijn in het theoretisch hoofdstuk. Daarnaast mist er naar onze mening, een vierde categorie, die wij 'Passief' noemen.

Deze categorie staat voor een fan die zich identificeert met River Plate, maar verder passief is in alle activiteiten rondom de club: zoals het dragen van de kleding van de club, het kijken van wedstrijden op televisie of het bijwonen van wedstrijden in het stadion. Doordat voetbal zo'n grote rol binnen families speelt, zijn passieve supporters vaak door de familie op hun keuze voor een club gekomen maar heeft men weinig interesse om actief te handelen als supporter.

Giulianotti's onderscheid tussen *hot* en *cool* identificatie brengen we terug door de vier categorieën in het schema rood of blauw te kleuren. Drie van de vier categorieën delen we in bij *hot*, de vierde categorie bij *cool*. Hoe donkerder de kleur rood, hoe sterker het niveau van identificatie. Crawford's concept *career* hebben wij ook in ons schema verwerkt door de categorieën onderling door lijnen met elkaar te verbinden. Dit geeft de veranderlijkheid van identificatie met River Plate in de verschillende fases in het leven van de supporter weer.

Het merendeel van de geïnterviewde River Plate supporters is in te delen in de *hot*-categorieën. Dit weerspiegelt het belang van de club voor de identiteit van de meerderheid van de onderzoekspopulatie. Verschillende niveaus van identificatie met River Plate weerspiegelen ook verschillen in sportbeleving van deze supporters. De sterke identificatie met het team die een fanatieke supporter voelt, leidt tot een andere sportbeleving dan bijvoorbeeld een passieve fan die

zich minder identificeert met River Plate. Deze typologie dient dus ook als een beschrijving en analyse van de sport- en voetbalbeleving van River Plate supporters.

De identificatie met een club sluit geen vriendschappen met supporters van andere voetbalclubs uit. Wel werd duidelijk dat het delen van de passie voor River Plate een extra dimensie brengt in de vriendschap. Met deze vrienden kijkt men samen voetbalwedstrijden of praat men over de club. Familie speelt ook een belangrijke rol in de identificatie met de voetbalclub. Het bezoeken van het stadion is, volgens onze informanten, altijd een familie gebeurtenis geweest. Tegenwoordig neemt het bezoeken van het stadion echter een risico met zich mee vanwege mogelijke gewelddadige incidenten.

Het geweld waarover we spreken, in deze context expressief geweld (Krohn-Hansen 1994), is afkomstig van de *barras bravas*. *Barras bravas* communiceren door middel van geweld onder andere macht en status. Deze communicatie is gericht op andere *barras bravas* of de buitenwereld. De opvattingen van mannelijkheid, die in het Europese voetbal vooral de basis zijn van het hooliganisme, spelen ook in Argentinië een rol. Hier kent het voetbalgeweld echter een extra dimensie. Het geweld in Argentinië is namelijk vooral te wijten aan de corrupte relaties tussen de *barras bravas*, de politie, de politiek en directeuren van voetbalclubs. *Barras bravas* gaan deze corrupte relaties aan omdat ze een sociale buitensluiting ondergaan in de Argentijnse samenleving. Door een strategie van *othering* (Spaaij 2007) wordt de onderste laag van de Argentijnse samenleving buitengesloten en krijgen hierdoor minder kans op educatie. Om toch geld en macht te verkrijgen gaan de *barras bravas* onderhandelingen aan met deze verschillende actoren. Door hun relaties met politici, de politie en voetbalclub directeuren worden de *barras bravas* als onschendbaar en maffioso beschouwd. De theorieën van Ward (2002), aangehaald in het theoretisch hoofdstuk, kunnen dus niet geheel worden toegepast in deze Argentijnse context aangezien de achterliggende redenen politiek gebonden zijn.

Maar hoe beïnvloedt dit geweld nou de sportbeleving van de River Plate supporters? Wij zullen hierover een algemene uitspraak doen. Het is niet het doel van ons onderzoek om de invloed van het geweld per specifieke supportersgroep weer te geven.

Sinds het voetbalgeweld de laatste tien tot vijftien jaar is toegenomen zijn er minder families meer in het stadion te vinden. Veel informanten beschouwen dit als een aantasting van hun sportbeleving, want zij zouden graag zien dat het een familieactiviteit blijft. Daarnaast vinden veel supporters het jammer dat ze geen uitwedstrijden meer mogen bijwonen. Ook ontlopen ze liever de *barras bravas* om eventuele conflicten te voorkomen. Daardoor zijn ze meer tijd kwijt aan het bezoeken van het stadion bij een thuiswedstrijd. Sommige supporters zijn zelfs zo bang geworden dat ze geen wedstrijden meer in het stadion durven te bezoeken of River Plate shirts meer op straat durven te dragen. Er zijn echter ook supporters die zich niet laten beïnvloeden door het geweld. Het

geweld beïnvloedt dus de sportbeleving maar omdat het geweld cultureel geaccepteerd wordt blijft de invloed ervan redelijk beperkt. De passie die de supporters ervaren voor het voetbal is té groot om het door geweld te laten bederven.

Deze culturele acceptatie van het geweld maakt het lastig om het geweld op te lossen. Doordat het geweld tijdens en rondom het voetbal té gewoon is geworden, willen mensen er de handen niet voor uit de mouwen steken. De schuld wordt daarnaast ook, door alle betrokken figuren, in de schoenen van een ander geschoven.

Supporters suggereren dat veranderingen vanuit de overheid zouden moeten komen vanwege de politieke dimensie van het voetbalgeweld. Het publiekelijk kritiek leveren van de ngo Salvemos al Fútbol op politici sluit aan bij deze visies. Naar onze mening sluiten de preventie strategieën van de ngo Salvemos al Fútbol echter niet volledig aan bij de opvattingen van de supporters. Het juridisch steun leveren aan slachtoffers en het geven van voorlichting op scholen over geweld wijkt af van de visies van de supporters. Wij denken wel dat voor het uitvoeren van succesvol preventiebeleid de massa achter de visie van de ngo moet gaan staan. Zoals Mónica aangaf komen 'echte' bewegingen pas tot stand als de meerderheid van de samenleving zich ervoor inzet.

Concluderend zeggen wij dat de sportbeleving van de, door ons geïnterviewde, supporters van River Plate wordt aangetast. Ondanks dat sommige supporters aangeven niet beïnvloed te worden door het geweld is toch gebleken dat zij hierdoor wel degelijk beïnvloed worden. Het eerder vertrekken naar het stadion om de kans om *barras bravas* tegen te komen te verkleinen zien zij als normaal. In onze ogen is dit echter ook een aantasting van de sportbeleving. Het altijd rekening houden met de aanwezigheid van de *barras bravas* beschouwen wij als een aantasting van de sportbeleving. Op de korte termijn sluiten de preventie strategieën van Salvemos al Fútbol niet aan op deze aantasting van de sportbeleving. Het uiteindelijk elimineren van het geweld in het voetbal sluit hier wel bij aan, maar de manier waarop zij dit willen bereiken komt niet volledig overeen met de visie en suggesties van de supporters.

Wij zijn van mening dat de focus op educatie van de ngo een goede zet is. Wij suggereren echter dat het belangrijk is ook te investeren in promotie en naamsbekendheid van de organisatie. Hoe meer supporters geloven in de activiteiten van de ngo, hoe meer de ngo uiteindelijk, met deze steun, wat kan veranderen. De huidige ngo is hier echter niet toe in staat. De ngo zou meer vooruitgang kunnen boeken door grootschaliger en professioneler te werk te gaan. Zo kan er gestructureerd sneller en meer bereikt worden.

Wel is het belangrijk om realistisch te blijven en de complexiteit van de situatie in te zien. Onze opmerkingen kunnen leiden tot eventuele verbeteringen maar wij zijn ook van mening dat de overheid zich actief zou moeten inzetten bij deze problematiek. Uiteindelijk is het de gehele Argentijnse samenleving die moet veranderen.

Onze resultaten en bevindingen baseren wij op onze River Plate informanten en de werknemers van Salvemos al Fútbol. Doordat wij geen direct contact hebben gehad met *barras bravas* is het voor ons niet mogelijk om deze groep in ons *River Plate supportersgroep* schema te plaatsen. Met de huidige informatie veronderstellen wij dat deze 'fans' niet te plaatsen zijn onder een van de bestaande categorieën in ons schema en dus een eigen categorie verdienen. Voor het categoriseren van *barras bravas* in ons schema zijn echter de standpunten van deze supporters, en dus nader onderzoek, noodzakelijk.

Doordat wij in onze onderzoeksmethodes vooral gebruik hebben gemaakt van het sneeuwbaaleffect hebben wij de indruk dat wij de lagere klasse van de Argentijnse samenleving niet tot hun recht hebben doen komen. Onze resultaten en bevindingen baseren wij grotendeels op supporters uit de middenklasse. Voor volgend onderzoek zou het interessant kunnen zijn om deze klasse toe te lichten en aan het woord te laten. Ook hebben wij, door ons onderzoek te beperken tot River Plate supporters, alleen kunnen uitvinden hoe de corrupte relaties in elkaar steken gezien vanuit de opvattingen van de supporters en de werknemers van Salvemos al Fútbol. Hoe andere voetbalsupporters hierover denken en of deze resultaten overeenkomen met onze onderzoeksresultaten zou in ander onderzoek onderzocht kunnen worden.

Bibliografie

Abramovich, Seba

2013 El Día que Messi lloró + Back. <http://sebaabramovich.com/?portfolio=el-dia-que-messi-lloro> bekeken 19 juni 2015.

Akerlof, George and Rachel Kranton E.

2000 Economics and Identity. *The Quarterly Journal of Economics* 115(3):715-753.

Alabarces, Pablo and María Graciela Rodríguez

2007 Football and Fatherland: The Crisis of National Representation in Argentinian Soccer. *Culture, Sport, Society* 2(3): 118-133.

Anchor, Robert

1978 History and Play: Johan Huizinga and his Critics. *History and Theory* 17(1):63-93.

Arbena, Joseph L.

1986 Sport and the Study of Latin American History: An Overview. *Journal of Sport History* 13(2):87-96.

Archetti, Eduardo P. and Amílcar G. Romero

1994 Death and Violence in Argentinian Football. *Football, Violence and Social Identity*, 37-72.

Archetti, Eduardo P.

1995 Estilo y Virtudes Masculinas en El Gráfico: la Creación del Imaginario del Fútbol Argentino. *Desarrollo Económico* 35(139):419-442.

1998 The Meaning of Sport in Anthropology: A View from Latin America. *European Review of Latin American and Caribbean Studies* 65:91-103.

Armstrong, Gary and Richard Giulianotti

2002 Avenues of Contestation. Football Hooligans Running and Ruling Urban Spaces. *Social Anthropology* 10(2):211-238.

BBC Mundo

2013 Barras bravas: un Poder que Reta al Fútbol Latinoamericano.

http://www.bbc.com/mundo/noticias/2013/03/130319_barras_bravas_america_latina_gliss
bekeken 22 juni 2015.

Blok, Anton

2001 Honour and Violence. Cambridge: Polity.

Bourdieu, Pierre

1977 Outline of a Theory of Practice (16). Cambridge: Cambridge University Press.

Carnibella, Giovanni and Anne Fox, Kate Fox ,Joe McCann, James Marsh, Peter Marsh

1996 Football Violence in Europe. A Report to the Amsterdam Group.

http://www.sirc.org/publik/football_violence.pdf bekeken 22 juni 2015.

Carter, T.

2002 On the Need for an Anthropological Approach to Sport. *Identities: Global studies in Culture and Power* 9(3):405-422.

Ciriza, Alejandro

2014 La Lista Mortal del Fútbol Español

http://deportes.elpais.com/deportes/2014/11/30/actualidad/1417351283_807055.html bekeken 22 juni 2015.

Coakley, Jay

2009 Sports in Society: Issues and Controversies. New York: McGraw-Hill.

Crawford, G.

2003 The Career of the Sport Supporter: The Case of the Manchester Storm. *Sociology* 37(2):219-237.

2004 Consuming Sport: Fans, Sport and Culture. London: Routledge.

DaMatta, R.

2009 Sport in Society. An Essay on Brazilian Football. *Vibrant* 6(2):98-120.

Basta de violencia!

Decrop, A.

2002 Colors and Scarves: the Symbolic Consumption of Material Possessions by Soccer Fans. *Advances in Consumer Research* 29: 511-518.

Duke, Vic and Liz Crolley

1996 *Football Spectator Behavior in Argentina: a Case of Separate Evolution*. Oxford UK: Blackwell Publishers.

2007 *La Crisis y el Fútbol: Economic Change and Political Continuity in Argentine Football*. In *Football in the Americas: Fútbol, Futebol, Soccer*. Institute of the Study of the Americas: London.

2010 Fútbol, Politicians and the People: Populism and Politics in Argentina. *The International Journal of the History of Sport* 18(3):93-116.

Dunning, Eric

2000 Towards a Sociological Understanding of Football Hooliganism as a World Phenomenon. *European Journal on Criminal Policy and Research* 8:141-162.

Dyck, Noel and Eduardo P. Archetti

2003 *Sport, Dance and Embodied Identities*. New York USA: Berg.

Edgar, Andrew

2013 Sport and Art: an Essay in the Hermeneutics of Sport. *Sport, Ethics and Philosophy* 7(1):1-9.

ESPN, Inc

2014 Se Produjo un Feroz Enfrentamiento entre Barras en la Confitería de River. ESPN.com http://espndeportes.espn.go.com/news/story/_/id/2239430/se-produjo-un-feroz-enfrentamiento-entre-barras-en-la-confiteria-de-river bekeken 26 mei 2015.

Fisher, William F.

1997 Doing Good? The Politics and Antipolitics of NGO Practices. *Annual Review of Anthropology* 26: 439-464.

Gil, Gastó Julián

2002 Soccer and Kinship in Argentina: The Mother's Brother and the Heritage of Identity. *Soccer & Society* 3(3): 11-25.

Giulianotti, Richard and Norman Bonney, Mike Hepworth

1994 Football, Violence and Social Identity. Routledge, Londen.

Giulianotti, Richard

2002 Supporters, Followers, Fans, and Flâneurs: A Taxonomy of Spectator Identities in Football. *Journal of Sport & Social Issues* 26(1):25-46.

2012 Football. *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Globalization*. Published online 29 februari 2012.

Gaffney, Chris

2009 Stadiums and Society in Twenty-first Century Buenos Aires. *Soccer & Society* 10(2): 160-182.

Gumbrecht, H. U.

1999 Epiphany of Form: on the Beauty of Team Sports. *New Literary History* 30(2):351-372.

Gutmann, Matthew C.

1997 Trafficking in Men: The Anthropology of Masculinity. *Annual Review of Anthropology* 26:385-409.

Guttmann, A

1978 *From Ritual to Record: The Nature of Modern Sports*. Columbia University Press.

Hoffman, Diane M.

1998 A Therapeutic Moment? Identity, Self, and Culture in the Anthropology of Education. *Anthropology & Education Quarterly* 29(3):324-346.

Hong, Luoluo

2010 Toward a Transformed Approach to Prevention: Breaking the Link between Masculinity and Violence. *Journal of American College Health* 48(6):269-279.

Hunt, K. A. and T. Bristol, R. E. Bashaw

1999 A Conceptual Approach to Classifying Sports Fans. *Journal of Services Marketing* 13(6):439-452.

Inglis, David and John Hughson

2000 The Beautiful Game and the Proto-aesthetics of the Everyday. *Cultural Values* 4(3):279-297.

Jarvie, Grant and Joseph Maguire

1994 *Sport and Leisure in Social Thought*. London: Routledge.

Jarvie, Grant

2006 *Sport, Culture and Society: An Introduction*. London: Routledge.

Jones, Ian

2010 A Model of Serious Leisure Identification: the Case of Football Fandom. *Leisure Studies* 19(4):283-298.

Keane, John C.

2004 *Violence and Democracy*. Cambridge: Cambridge University Press.

King, Anthony

2001 "Violent Pasts: Collective Memory and Football Hooliganism". *The Sociological Review* 49(4):568-585.

Krohn-Hansen, Christian

1994 The Anthropology of Violent Interaction. *Journal of Anthropology Research* 50(4):367-381.

Krug, Etienne G. and Linda L. Dahlberg, James A. Mercy, Anthony B. Zwi, Rafael Lozano

2002 *World Report on Violence and Health*. World Health Organization. Geneva.

Lagaert, S. and H. Roose

2014 Exploring the Adequacy and Validity of 'Sport': Reflections on a Contested and Open Concept. *International Review for the Sociology of Sport*.

Mason, Daniel S.

1999 What is the Sports Product and Who Buys it? The Marketing of Professional Sports Leagues. *European Journal of Marketing* 33(3/4):402-419.

Basta de violencia!

Midwinter, Eric

2014 Fair Game: Myth and Reality in Sport. New York: Routledge.

Miller, Rory and Liz Crolley, eds

2007 Football in the Americas: Fútbol, Futebol, Soccer. University of London.

Ministerio del Interior

2012 Reportaje. Violencia en el Fútbol Deja cinco Fallecidos desde 2007.
<http://www.ministeriointerior.gob.ec/reportaje-violencia-en-el-futbol-deja-cinco-fallecidos-desde-2007/> bekeken 22 juni 2015.

Noguera, Alberto

1986 Soccer in Argentina: A Lecture. Journal of Sport History 13(2): 147-152.

Olé

2015 Superclásico: "Que Sea una Fiesta"
http://www.ole.com.ar/superclasico/fiesta_0_1347465563.html bekeken 26 mei 2015.

Palhares, Marcelo Fadori Soares and Nicolas Cabrera, Gisele Maria Schwartz

2014 Notes for a Comparative Study between Football Fan Groups from Brazil (Torcidas Organizadas) and Argentina (Hinchadas). Movimento 20: 163-176.

Paradiso, Eugenio

2014 Football, Clientelism and Corruption in Argentina: an Anthropological Inquiry. Soccer & Society.

Paz en el Fútbol

N.d. Paz en el Fútbol. www.pazenelfutbol.com.ar bekeken 11 mei 2015.

Playfútbol

2014 Feroz Enfrentamiento entre Barras de River en la Confitería del Monumental: tres Heridos. Infobae.
<http://www.infobae.com/2014/11/25/1611118-feroz-enfrentamiento-barras-river-la-confiteria-del-monumental-tres-heridos> bekeken 29 mei 2015.

River Plate Sitio Oficial

2014 Cena por el Día de las Agrupaciones. <http://www.cariverplate.com.ar/cena-dia-de-las-agrupaciones/> bekeken 12 juni 2015.

2015 River Solidario. Club Atlético River Plate. <http://www.cariverplate.com.ar/departamento-social/> bekeken 26 mei 2015.

Robben, Antonius C.G.M and Carolyn Nordstrom, eds

1995 Fieldwork under Fire: Contemporary Studies of Violence and Survival. University of California Press.

Trasmonte, Nahuel

2013 Mucho Más que Goles. Olé Argentina.
http://www.ole.com.ar/riverplate/sociales/goles_0_991701170.html bekeken 26 mei 2015.

Salvemos Al Fútbol

N.d. Lista de Víctimas. <http://salvemosalfutbol.org/lista-de-victimas-de-incidentes-de-violencia-en-el-futbol/> bekeken 18 december 2014.

N.d. Objetivos. <http://salvemosalfutbol.org/que-hacemos/objetivos/> bekeken 19 februari 2015.

Scheepers, P. and M. Gijsberts, M. Coenders

2002 Ethnic Exclusionism in European Countries. Public Opposition to Civil Right for Legal Migrants as a Response to Perceived Ethnic Threat. *European Sociological Review* 18(1):17-34.

Seippel, Ø.

2006 The Meanings of Sport: Fun, Health, Beauty or Community? *Sport in Society* 9(1):51-70.

Sharp, Alex

2014 River Plate conquer fierce rivals Boca Juniors to reach Copa Sudamericana final as tempers flare again with fan protests. MailOnline. <http://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-2852850/River-Plate-conquer-fierce-rivals-Boca-Juniors-reach-Copa-Sudamericana-final.html> bekeken 22 juni 2015.

Sökefeld, Martin

1999 Debating Self, Identity, and Culture in Anthropology. *Current Anthropology* 40(4):417-448.

Spaij, Ramon

2005 The Prevention of Football Hooliganism: A Transnational Perspective. Actas del X Congreso Internacional de Historia del Deporte. Seville: CESH.

2007 Understanding Football Hooliganism: a Comparison of six Western European Football Clubs. Amsterdam Institute for Social Science Research.

2008 Men Like Us, Boys Like Them: Violence, Masculinity, and Collective Identity in Football Hooliganism. Journal of Sport and Social Issues 32: 369 –392.

Stone, Chris

2007 The Role of Football in Everyday Life. Soccer & Society 8(2-3):169-184.

Taussig, Michael

1987 Shamanism, Colonialism and the Wild Man: A Study in Terror and Healing. Chicago: University of Chicago Press.

Turner, J.C. and R.J. Brown, H. Tajfel

1979 Social Comparison and Group Interest in Ingroup Favouritism. European Journal of Social Psychology 9:187-204.

Turner, Victor

1987 The anthropology of Performance. New York: PAJ Publications.

Ward Jr, Russell E.

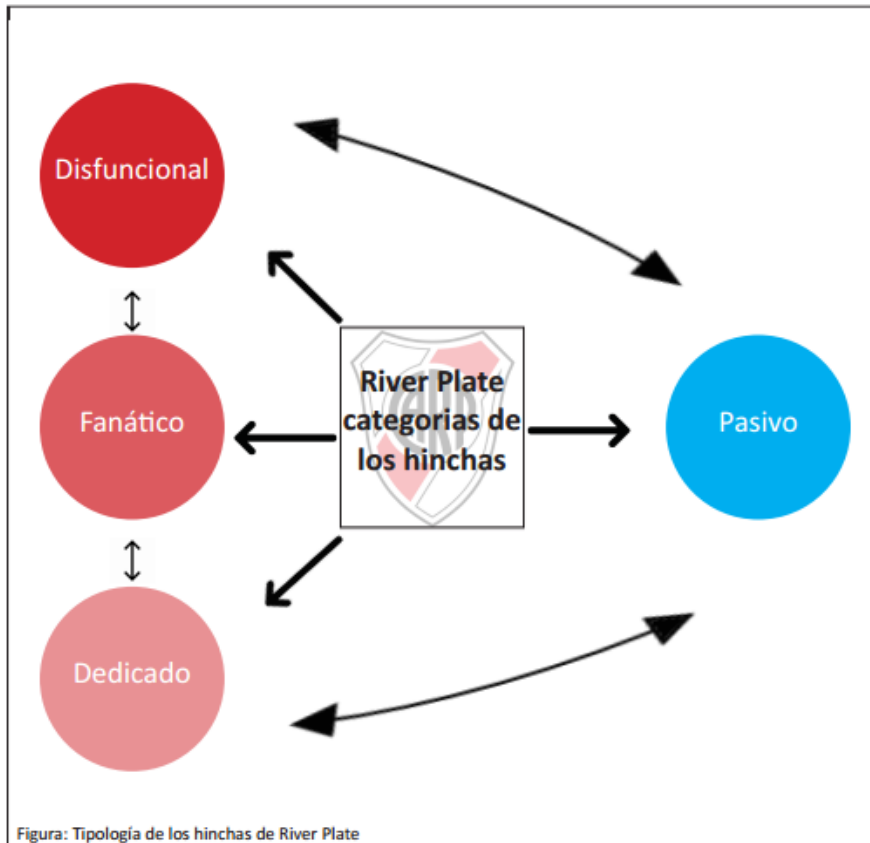
2002 Fan Violence: Social Problem or Moral Panic?. Aggression and Violent Behavior 7(5):453-475.

Wiid, Johannes A. and Michael C. Cant

2015 Sport Fan Motivation: Are You Going to the Game? International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences 5(1):383-398.

Bijlage 1: Resumen en Español

Para esta tesis hemos realizado un trabajo de campo con una duración de doce semanas en la localidad de Buenos Aires, Argentina. En la presente investigamos cómo influye la violencia en su experiencia deportiva de los hinchas. El deporte tiene diferentes significados para los individuos y las sociedades. Por ello, el nivel de identificación de los hinchas difiere también. Esas diferencias de identificación están representadas gráficamente en la figura.

El hecho de consumir fútbol e identificarse con un club conoce un lado negativo también. Durante años el fenómeno de las “*barras bravas*”, nombre denominado a los hinchas en Argentina es la principal causa de incidentes violentos. Cuánto más violencia utilice una barra brava, más respeto y prestigio recibirán de otras barras bravas. Masculinidad y machismo son importantes conceptos en la sociedad argentina. Al utilizar violencia, las barras bravas comunican valores como la fuerza, el honor y la resistencia entre ellos. Lamentablemente, la violencia no solo se queda dentro de las barras bravas, los hinchas también son víctimas de esta violencia. Es difícil combatir ese problema ya que las barras bravas tienen una posición dominante inalcanzable, debido a las relaciones corruptas entre la policía, políticos y dirigentes del club y las barras bravas. Por tanto, son estas las relaciones a las que los hinchas les llaman mafia: “no tienen nada que ver con el fútbol”.

Basta de violencia!

Además, la violencia influye en la experiencia de los hinchas “no violentos” de River Plate. Hay hinchas que tienen tanto miedo por la violencia, que deciden no ir a la cancha. Otros tienen precaución en llevar la remera en espacios públicos.

En 2012 aprobaron una ley que no dejaba entrar a los visitantes en las canchas con el fin de combatir la violencia entre barras bravas de diferentes clubes de fútbol. Esta ley también abarca la experiencia deportiva de los hinchas no violentos. Los hinchas con quienes hablamos dijeron que no les gustaba esto de no poder seguir a su equipo a todas las canchas de fútbol. El ambiente dentro de la cancha también cambió. Los hinchas argentinos suelen cantar mucho durante los partidos. Las canciones están destinadas a los hinchas del otro equipo. Sin ellos en la cancha, las canciones no tendrían sentido.

Concluyendo, hemos observado que la violencia no influye en la experiencia deportiva demasiado. La razón de eso es porque hay una aceptación cultural de la violencia: la pasión que sienten los hinchas es demasiado grande para dejar influir la violencia en el placer del deporte.

Esa aceptación cultural hace difícil terminar con la violencia. Hinchas proponen que se adopte un cambio realizado por las autoridades. Dicen que son ellos los que tienen que hacer algo porque la violencia tiene una dimensión política.

Durante nuestro trabajo de campo trabajamos junto a la ONG “Salvemos al Fútbol”. Esta ONG intenta acabar con la violencia usando estrategias de prevención. Una de estas estrategias es criticar públicamente a los políticos. Otras estrategias son apoyar jurídicamente a las víctimas (familia y víctimas) y educar e informar a niños de doce a dieciocho años en algunos colegios. El departamento sociológico de la ONG intenta, utilizando cifras (estadísticas), dejar entender otros investigadores y el público común la importancia de alterar la violencia.

Los hinchas de River Plate están de acuerdo con la estrategia de prevención de criticar a los políticos. Pero, al concluir diciendo que una ONG no puede cambiar mucho la situación.

Los hinchas no proponen educación como una estrategia determinante. Nosotras pensamos que para conseguir éxito con estas estrategias de prevención, el gran público argentino tiene que creer en la visión de la ONG. Como dijo Mónica Nizzardo, para cambiar algo realmente, la mayoría de la sociedad tiene que esforzarse.

Nuestra propuesta para la ONG es invertir en promoción para extender el conocimiento que tienen los hinchas de la organización. Cuánto más hinchas crean en las actividades de la ONG, más posibilidades nacerán para poder empezar a cambiar algo. La estructura de la ONG no es apta en este momento. Se podrá progresar si hacen un trabajo más amplio, extenso, y tener una ayuda profesional. Esta forma de trabajar dejará lograr sus metas más rápido.

Aunque estas propuestas podrían ser una ayuda en la lucha en contra de la violencia, es importante seguir siendo realista sobre la complejidad de la situación en Argentina. De acuerdo con

Basta de violencia!

los hinchas, también pensamos que una ONG no puede cambiar todo solo ella. Es el gobierno el que tiene que ser activo en terminar con la violencia. En conclusión, es la sociedad completa la que tiene que cambiar y trabajar junta para lograr un fútbol sin violencia.